TRST, nedelja
2. decembra 1956
Leto XII. - Št. 274 (3502)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 30 lir
Poštnina plačana v gotovini
Tel. 94-638, 93-808, 37-338

UREDNISTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. 37-338 — Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. - Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 60 din.

MALI OGLASI: 20 lir beseda. - NAROCNINA: mesečna 480, vnaprej; četrtletna 1300, polletna 2500, celoletna 4900 lir. - FLRJ: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 375 - Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Razgovori v Kairu in v New Yorku v zvezi z jutrišnjim «sporočilom» iz Londona

Porazne gospodarske posledice za napadalce - Tass zanikuje vesti o dodatnih dobavah nafte Angliji in Franciji

Sirija opozarja skupščino OZN na nevarnost napada

KAIRO, 1. — Kairski radio javlja, da se je predsednik Naser danes razgovarjal z ameriškim veleposlanikom v Kairu. Drugih podatkov ni radio navedel.

Iz New Yorka pa javljajo, da je glavni tajnik OZN Hammarskjoeld danes sprejel egiptovskega zunanjega ministra Favzija. Pozneje pa je na svojo zahtevo imel razgovor s predstavniki Francije in Velike Britanije. V krogih OZN spravljajo te razgovore v zvezo z izjavo, ki jo bodo v ponedeljek podali v Parizu in Londonu glede francoskih in britanskih čet v Egiptu.

V Londonu se je danes angleška vlada sestala že petič v tem tednu. Med drugim so govorili o rezultatih obiska francoskega zunanjega ministra v Londonu ter o vsestranskem položaju na Srednjem vzhodu v zvezi s predvideno napovedjo, ki jo bo Selwyn Lloyd podal v ponedeljek v spodnji zbornici. Po mnenju obveščenih krogov je Pineau baje včeraj vztrajal, naj bi postavili nekatere jasne pogoje za napovedani umik napadalnih čet iz Port Saida. Angleži pa so baje pripravljeni postaviti pogoje v obliki «argumentov, o katerih je treba razpravljati», tako da bi se iz Egipta umaknili v bolj ali manj kratkem času in postopoma.

Govori se, da sta na angleško vlado vplivala dva elementa. V prvi vrsti je očitno, da so ZDA ugodno reagirale, takoj ko se je razširila vest, da je londonska vlada praktično sklenila zapustiti Port Said. Z druge strani pa je baje turški zunanji minister Menderes v imenu muslimanskih članov bagdadskega pakta vztrajal na umiku. Ti člani bagdadskega pakta namreč poudarjajo, da bi bil njih sedanji položaj težaven pred javnim mnenjem, če ne bi angleško-francoske čete vsaj namignile, da se bodo umaknile iz Egipta. V Londonu si ne želijo ošibitve bagdadskega pakta v tem trenutku in so se tudi zaradi tega odločili za umik.

Ameriško odločitev o dobavljanju nafte so v Londonu sprejeli s splošnim zadovoljstvom, čeprav razne podrobnosti o dobavah niso še jasne. Vlada pa je vsekakor sporočila, da nafta, ki bo prispela z zahodne poloble, bo komaj lahko preprečila, da se kriza ne spremeni v gospodarski polom. Cena nafte v Mehiškem zalivu se še vedno dviga zaradi povečanega povpraševanja, in prav tako se višajo brodarine. Zato se pričakuje zvišanje cene naftnih proizvodov. V Londonu pričakujejo tudi ameriško pomoč za nakup teh proizvodov, to pa v indirektni obliki, ker ameriški kongres verjetno ne bo pripravljen izglasovati nakazil v ta namen.

Konec leta mora Velika Britanija izplačati ZDA nov obrok kot povračilo posojila, ki ga je dobila po vojni. Izplačati mora v dolarjih vrednost 66 milijonov šterlingov.

Kar se tiče angleških dolarskih rezerv, so te konec oktobra znašale 800 milijonov šterlingov. V novembru so se zmanjšale za 70 milijonov, verjetno se bodo v decembru še zmanjšale. Če se k temu prišteje še obrok za povračilo posojila in dvigi za nakup nafte, je verjetno, da bodo te rezerve konec leta manjše od 600 milijonov, čeprav so se pred nekaj meseci zvišale zaradi prodaje družbe «Trinidad Petroleum Company» in neke prekooceanske ladje.

Kljub resnosti vseh teh vprašanj pa prevladuje v Londonu mnenje, da se začenja položaj, čeprav počasi, vendarle obračati v smer normalizacije.

Francoski poslanik v ZDA Alphand pa je danes izjavil, da ne bo «nobene zakasnitve», kar se tiče Francije, pri umiku njenih čet iz Egipta, ko bo umik dogovorjen z Veliko Britanijo. Alphand je dodal, da se je razgovarjal z namestnikom državnega podtajnika Murphyjem o treh «važnih pobudah ameriške vlade, ki jih Francija ugodno sprejema». Te pobude pa so napoved dobav ameriške nafte Evropi, ameriška izjava o podpori članicam bagdadskega pakta in ameriška izjava o okrepitvi NATO.

Poslanik Saudove Arabije v Washingtonu, ki se je včeraj razgovarjal v ameriškem državnem departmaju, je po razgovoru izjavil, da ne bo «niti kapljica nafte iz Saudove Arabije šla v Francijo ali Veliko Britanijo». Na zadevno vprašanje je odgovoril, da so ameriške družbe zagotovile njegovi vladi, da ne bodo dobavljale nafte iz Saudove Arabije niti Franciji niti Veliki Britaniji. Dodal je, da je mnenja, da bodo ameriške družbe držale besedo.

Moskovski radio pa je danes oddajal izjavo agencije Tass, ki zanikuje, da je Sovjetska zveza začela pogajanja z Veliko Britanijo in Francijo, zato da bi tema dvema državama prodala dodatne količine petroleja. Agencija Tass pravi, da so vse te vesti navadna izmišljotina ter «imajo namen zapeljati svetovno javno mnenje, ki zahteva izpolnitev resolucije skupščine Organizacije združenih narodov o umiku angleških, francoskih in izraelskih čet iz Egipta».

DAMASK, 1. — Sirski zunanji minister Salah Bittar je poslal danes glavnemu tajniku OZN brzojavko, s katero poziva glavno skupščino, naj sprejme ukrepe proti «napadalnim namenom Velike Britanije, Francije, Turčije in Izraela na škodo Sirije».

Pismo pravi med drugim: «Nadaljujejo se grožnje proti neodvisnosti Sirije. Izraelske čete so razmeščene ob sirsko-jordansko-izraelski demarkacijski črti. Izjave turških državnikov pa pomenijo neposredno grožnjo proti nedotakljivosti Sirije. Sirska vlada izreka zvestobo načelom listine OZN in ohranitvi miru. Vendar pa je odločena zavrniti napad od koderkoli. Tisti, ki so izvršili napad na Egipt, hočejo danes odvrniti pozornost od tega, da so njihove čete še vedno v Egiptu. Ta položaj pomeni neposredno ogrožanje miru. Prosim vas, da predložite zadevo v proučitev glavne skupščine in da razdelite to brzojavko kot uraden dokument Združenih narodov.»

Glavno tajništvo Združenih narodov pa je dobilo včeraj sporočilo opazovalcev OZN, ki so 27. novembra pregledali obrambni in demilitarizirani pas na sirski strani demarkacijske črte z Izraelom. Opazovalci so sporočili, da niso opazili nobenega znaka o povečanju sirskih sil v zadnjem letu in tudi nobenega premika sirskih čet, ki bi kazal ofenzivne namene.

Predsednik sirske vlade Sabri El Asali pa je danes izjavil, da je njegova vlada sprejela primerne ukrepe za vsak primer, da brani vsako ped sirskega ozemlja.

V izjavi o angleško-turških razgovorih v Londonu je Sabri El Asali dejal, da je sirska vojska ob podpori arabskih zavezniških armad odločena «dati napadalcem nepozabljivo lekcijo».

Danes se je Asali razgovarjal s turškim ministrom v Damasku 90 minut. Po razgovoru je izjavil: «Govorili smo s turškim diplomatom o aktualnih vprašanjih in smo mu sporočili naše stališče.»

Zunanji minister Bittar pa se je 45 minut razgovarjal z ameriškim poslanikom. Verjetno sta govorila o ameriški izjavi, o bagdadskem paktu in o ameriških načrtih za dobavo nafte Evropi.

Voditelj iraške delegacije v glavni skupščini OZN Jamali je dopisniku Anse izjavil med drugim: «Nafta je za Irak vprašanje življenja ali smrti. Naša nafta prihaja v sredozemska pristanišča po Siriji. Če bi položaj v Siriji ogrožal te naše življenjske interese, bi reakcija z naše strani postala nujna. Upamo, da ne bo potrebna uporaba sile. Nedvomno, da zaradi našega različnega stališča o svetovnih vprašanjih bi bil razgovor med nami in Sirci izredno težaven».

Jamali je dejal, da Irak in Sirijo združuje «iskrena volja služiti arabski stvari, toda globoko ju loči stališče kako, naj se to doseže».

«Arabski svet, je dejal Jamali, ima pred seboj vprašanja, ki ga postavljajo proti Zahodu. Toda mi mislimo, da je najboljši način za rešitev teh vprašanj podpreti Zahod in ga obvezati, da s svoje strani podpre arabske zahteve. Sirci pa so mnenja, da bi bil najboljši način, da se doseže isti namen, a bi vodili nevtralno politiko, ki naj bi izkoriščala nasprotja med Vzhodom in Zahodom».

Iraški predstavnik je dejal, da predstavlja po mnenju njegove vlade sirska nevtralistična politika grožnjo, ker jo krepi sovjetska gospodarska in vojaška pomoč, ki «bi neizbežno spremenila Sirijo iz nevtralne države v satelita». Dodal je, da hoče iraška vlada to preprečiti. Pri tem pa je poudaril, da je politika večjega razumevanja arabskih vprašanj s strani Zahoda potreben pogoj «za neuspeh nevtralističnega vala na Srednjem vzhodu».

DANES

Jutri bomo torej čitali uradno izjavo o datumu, ko se bodo anglo-francoske čete začele umikati iz Egipta — brez pogojev. Vsekakor grenka odločitev obeh napadalcev. Toda javno mnenje, ki ima slabe izkušnje s kolonizatorji, jim tudi tokrat ne verjame popolnoma. Sicer pa se v resnici postavlja vprašanje, kaj bo rekla francoska skupščina in kaj parlamentarna konservativna večina v Londonu. Butler in Mollet pa imata precej dobro prepričevalno sredstvo: Eisenhower je že dal dovoljenje za izredne pošiljke nafte, ki bodo znašale verjetno kar sto tisoč ton dnevno, a Angliji je še prej vlada ZDA zajamčila varnost bagdadskega pakta. Grenki grizljaj o umiku, t. j. o dokončnem porazu «policijske akcije», bo torej posladkan z dobrimi argumenti.

* * *

Potreba po nafti v Evropi je namreč zares velika. Ne občutijo jo samo francoski in angleški napadalci, temveč tudi ostale evropske države, ki niso bile od svojih zaveznikov o egiptovski pustolovščini niti obveščene. Evropa porabi nič manj kot 10 milijonov ton nafte mesečno in od tega prihaja skoro 90 odstotkov s Srednjega vzhoda. Vendar pa bo treba najprej še kakšen mesec počakati, da bodo očistili prekop, popravili razbite naftovode in končno, da bo Saudova Arabija zopet pristala na prodajo nafte obema napadalcema. Zato je tudi vprašanje, kako dolgo bodo zadostovale izredne pošiljke ZDA, kajti njihova vlada pri vsem tem le v prvi vrsti poudarja, da nafte primanjkuje. Zato je gotovo, da bo Evropi še nekaj mesecev primanjkovalo najmanj okrog 3 milijonov ton nafte.

* * *

Medtem pa zadeva okrog Sirije še vedno ni razčiščena, čeprav so se vmešale ZDA, ki se zdi, da bodo vendarle preprečile vojaški spopad. Včeraj je sirska vlada opozorila skupščino OZN na nevarnost napada. Iraški delegat pa je opozoril, da njihova nafta doteka v sredozemska pristanišča čez sirsko ozemlje in v svoji izjavi ni izključil možnosti napada. Upati je, da se vojna, ki se je komaj nehala ob Nilu, ne bo prenesla v Sirijo.

* * *

Francozi pa se bodo morali po umiku posvetiti bolj temeljito Alžiru, kjer so narodnoosvobodilni borci že pred petimi dnevi sprožili novo, doslej najhujšo ofenzivo. Zdi se, da jim vsak dan bolj razum nalaga, naj bi se ravnali po Titovem nasvetu, da «bi bilo bolje, če bi od ene milijarde frankov, ki jo trošijo dnevno za ubijanje Alžircev, potrošili rajši pol milijarde za dvig življenjske ravni tega ljudstva in ga prenehali moriti».

Bulganinov odgovor Hatojami

TOKIO, 2. — Sovjetski ministrski predsednik Bulganin je sprejel zahtevo predsednika japonske vlade Hatojame, ki je zahteval repatriacijo vseh Japoncev, ki so še zaprti v SZ.

V odgovoru na Hatojamovo pismo pravi Bulganin: «Sovjetska vlada sprejema vse potrebne ukrepe za repatriacijo Japoncev, ki bodo še zaprti v Sovjetski zvezi v trenutku, ko bo stopila v veljavo skupna sovjetsko-japonska izjava.» Bulganin izjavlja dalje, da bo sovjetska vlada sprejela ukrepe, da se v kratkem ta izjava ratificira.

VARSAVA, 1. — Okrog 16 tisoč poljskih državljanov, ki so se nahajali v Sovjetski zvezi, se je v zadnjih petih mesecih vrnilo domov. Tako poroča poljska tiskovna agencija, ki dostavlja, da se bo decembra meseca vrnilo nadaljnjih 5.000 Poljakov.

Te dni je s tremi ladjami prispel v Port Said odred JLA, ki steje 741 mož. Na sliki vidimo del jugoslovanskih vojakov na neki železniški postaji v Jugoslaviji med razdeljevanjem hrane. Predsinočnjim je odpotoval iz Beograda jugoslovanski zastopnik v štabu generala Burnsa polkovnik Radovan Vojvodić

Čuenlaj potuje po Indiji

NOVI DELHI, 1. — Kitajski ministrski predsednik Čuenlaj je zaključil razgovore z Nehrujem in je odpotoval v razne kraje Indije.

Pred odhodom so mu novinarji postavili razna vprašanja. Na vprašanje, ali je stališče Kitajske glede Madžarske enako kakor indijsko, je Čuenlaj odgovoril, da ni enako. Vprašali so ga tudi, ali misli Kitajska izpustiti še zaprte Američane. Odgovoril je: «Če se bodo dobro obnašali, imajo mnogo možnosti, da bodo izpuščeni pred koncem kazni. Toda želim poudariti, da noben Kitajec, kar jih je zaprtih v ZDA, ni bil izpuščen in se ni vrnil na Kitajsko.»

Dalje so ga novinarji vprašali, ali je prišlo do kake reakcije na predlog, da bi Čangkajšku dali visoko mesto v vladi, če bi se vrnil na Kitajsko. Čuenlaj je odgovoril, da ni še «nič konkretnega».

Danes je Čuenlaj govoril v Pooni in poudarjal željo po vedno večjem sodelovanju med Indijo in Kitajsko tudi v mednarodni politiki.

Razgovori med Čuenlajem in Nehrujem so bili prva faza razgovorov med obema državnikoma.

SRDITI BOJI V ALŽIRU in francoski vdori v Tunizijo

Tudi kolaboracionisti nimajo več zaupanja v Lacosta - Protestna stavka alžirskih trgovcev - Protest tuniške vlade

PARIZ, 1. — Alžirski generalni svet je v zvezi z vedno večjim obsegom, ki ga zavzemajo akcije upornikov v Alžiru, objavil sledečo izjavo: «Generalni svet alžirskega departmaja poudarja, po razgovoru z ministrom rezidentom, da je položaj zelo resen. Sklenil je poslati takoj v Pariz svojega predsednika, da obvesti vlado in parlamentarce ter da pozove ostale generalne svete Alžira, naj zavzamejo isto stališče, ter si pridržuje pravico drugih odločitev.»

To pomeni, da tudi tisti del domačega prebivalstva, ki sodeluje v teh organih skupno s Francozi, začenja zgubljati zaupanje v politično in vojaško akcijo rezidenta Lacosta. (Generalni svet je na pol avtonomen posvetovalni organ, v katerem so alžirske osebnosti, ki sodelujejo s Francijo, ter predstavniki francoskega prebivalstva v Alžiru).

Že dva dni divjajo v raznih krajih Alžira srditi boji. Predvčerajšnjim so francoske čete doživele enega najhujših porazov v bitki pri Tibesi, kjer je padlo 33 oficirjev in vojakov. Drugi dve bitki sta divjali v zasneženih planinskih krajih. Alžirski uporniški komandosi pa nadaljujejo diverzantske akcije v raznih mestih. Samo v mestih Alžiru in Oranu so ubili z bombami 5, ranili pa 14 francoskih vojakov, v Nedromahu, na področju Orana sta v dveh hišah eksplodirali dve bombi ter ubili okoli 20 oseb ranili pa drugih 15. Med ubitimi je tudi en policijski agent in en policijski inšpektor. V tem kraju, kjer je večje število francoskih čet, vlada velika napetost.

Večji spopad med francoskimi četami in uporniki je bil tudi v bližini Paestra v departmaju Alžir. Francoske čete so s topništvom in letalstvom obstreljevale utrjene postojanke v gorovju. Več spopadov je bilo tudi v bližini Batne v departmaju Costantina in drugod. Od včeraj traja srdita bitka na področju Orana. Francozi uporabljajo topništvo in letalstvo. V akcijo so stopili tudi močni oddelki padalcev.

Policija pa je izvršila številne aretacije. V Costantini so zaplenili večjo količino kirurškega in farmacevtskega materiala za upornike. Aretirali so enega arabskega zdravnika in tri bolničarke.

Tuniška vlada je včeraj protestirala proti ponovnim vdorom francoskih oboroženih sil iz Alžira na tuniško ozemlje. Po podatkih iz tuniških virov je bilo zadnje mesece več takih incidentov. V akcijah proti alžirskim upornikom se francoske čete ne ozirajo na državne meje in pogostoma prehajajo na tuniško ozemlje.

Alžirski trgovci so te dni začeli protestno stavko proti novim aretacijam. Policija je aretirala 10 trgovcev, mnogo pa jih je poslala v «poboljševalna taborišča». Stavki trgovcev so se pridružili tudi delavci.

Karamanlis o Cipru

ATENE, 1. — Med debato o Cipru v grškem parlamentu je ministrski predsednik Karamanlis izjavil, da je NATO dobil «hud pretresljaj» zaradi Cipra in zaradi angleško-francoskega napada na Egipt. Dodal pa je, da namerava Grčija kljub temu ostati zvesta atlantskemu zavezništvu.

Karamanlis je nato dejal, da je stališče Turčije zaradi Cipra «omrtvilo» balkanski pakt, ter je izrazil upanje, «da bo Turčija, zavedajoč se važnosti tega pakta za svojo varnost, menjala stališče».

Ciprski guverner Harding se je včeraj razgovarjal v Londonu z Butlerjem. Domnevajo, da sta govorila predvsem o koncentraciji dela angleških čet na Cipru, ko se bodo te umaknile iz Port Saida. Harding se je ponovno razgovarjal tudi z obrambnim ministrom. V London je prišel v zvezi z načrtom o ciprski ustavi.

DELAVSKI SVETI IN KADARJEVA VLADA

Prispevek delavskih svetov za normalizacijo proizvodnje

Notranji minister Ferenc Muenich sporoča, da so se begunci začeli vračati zaradi vladnega odloka o pomilostitvi - Iz Avstrije vest zanikujejo, češ da gre le za nekaj primerov

BEOGRAD, 1. — V zvezi s predvčerajšnjim pristankom vlade, da posebna komisija zastopnikov vlade in delavskega sveta izdela načrt o spremembi vladnega odloka o delavskih svetih, se je zvedelo danes, da so delavci predlagali naj bi se ravnatelji podjetja postavili na podlagi natečaja. Razprava o potrebi ustanovitve delavskih svetov na pošti, pri državnih železnicah in drugih podobnih ustanovah, se še ni končala. Centralni svet vztraja tudi danes na tem, da so delavski sveti v omenjenih ustanovah potrebni, medtem ko je vlada mnenja, da niso potrebni. Ker vlada še vedno zavlačuje odobritev za tiskanje glasila centralnega delavskega sveta in se izgovarja, da nima jamstva, da bi list služil interesu ljudske demokracije, je svet začel izdajati improviziran list na šapirograf.

Kot rezultat diskusije o tako imenovanih «višjih organizacijah» delavskih svetov se zadnje dni govori v Budimpešti o ustanovitvi svetov proizvajalcev, ki bi jih volili delavski sveti in druge organizacije proizvajalcev. Po zamisli delavcev bi bila ta višja organizacija oziroma svet proizvajalcev politično zastopstvo delavskega razreda, ki je sedaj zelo rezerviran do vseh političnih strank in tudi do vodstva sindikatov. Osnovni nesporazum med vlado in delavskimi sveti je tendenca delavskih svetov, da se bavijo tudi s politiko. Včeraj je list «Nep Okarat» obtožil delavske svete, da v svoji publikaciji ne govorijo o praktičnih, tehničnih in drugih vprašanjih v zvezi z normalizacijo proizvodnje, temveč da obračajo pozornost delavskih svetov na drugo področje. List je mnenja, da za gospodarsko delovanje delavskih svetov niso potrebni višji teritorialni organi, in obtožuje centralni delavski svet, da vztraja na ustanovitvi takih organov, ker so zelo prikladni, da se razna politična vprašanja umetno obdržijo na dnevnem redu.

«Človek, ki z bližine opazuje delovanje nekaterih vplivnih delavskih svetov, vštevši tudi centralni delavski svet v Budimpešti, ugotavlja nocoj dopisnik «Borbe», mora ugotoviti, da je tako stališče neupravičeno, kajti dejstvo je, da so se delavski sveti najuspešneje zavzeli za začetek dela in da se sedaj borijo proti nemajhnim poskusom dezorganizacije proizvodnje. Včeraj se je n. pr. v Budimpešti pojavil glas o novi desetdnevni stavki. V centralnem delavskem svetu v Budimpešti so izjavili, da nimajo nobene zveze z omenjenimi vestmi in da so te vesti navadna desničarska oziroma stalinistična izzivanja,» poudarja dopisnik.

Od ostalih novic iz Madžarske je omembne vredna vest o aretaciji zloglasnega kontrarevolucionarja Jožefa Dudasa, ki so ga v Budimpešti aretirali pred dvema dnevoma sovjetski vojaki. Dudasa je 3. novembra v neki svoji izjavi napadel tudi Nagyjev somišljenik in član njegove vlade Loszonczy, ki je bil z Nagyjem tudi deportiran.

Značilna je tudi izjava notranjega ministra Ferenca Muenicha, da so se začeli tisoči beguncev vračati iz Avstrije, potem ko je bil objavljen odlok o pomilostitvi onih, ki se vrnejo do 31. marca 1957. Toda z Dunaja prihaja vest o izjavi predsednika mednarodne organizacije za pomoč beguncem, ki je dejal: «Mi nič ne vemo o množičnem vračanju. Vse kar vemo je le številka o sto tisoč beguncih ki je bila zabeležena prejšnjo noč in ki še vedno narašča». Po drugih vesteh z Dunaja pa se je vrnilo iz Avstrije 17 otrok in 2 odrasla. Avstrijski zunanji minister Helmer je izjavil, da se Avstrija ne bi uprla vračanju beguncev če bi oni sami to zaprosili. Minister je dodal, da madžarska vlada doslej ni storila nobenega koraka glede možnosti, da bi njeni zastopniki obiskali begunska taborišča z namenom njihovega vračanja na Madžarsko.

Glasilo Madžarske socialistične delavske stranke piše danes o težavah, ki jih ima stranka z vpisovanjem novih članov, kar je posledica napak in zločinov režima Rakoši-Geroe, zaradi česar ljudstvo komunistom več ne zaupa in zelo težko bo ponovno pridobiti zgubljeno zaupanje. «Toda uporabiti moramo vsa sredstva, da bi uspeli. Predvsem pa moramo delati v skladu z ljudsko voljo t. j. zgraditi resnično socialistično demokracijo, popraviti krivice in zajamčiti neodvisnost, enakopravnost in suverenost Madžarske v odnosih do Sovjetske zveze».

Končno je važna tudi vest, da je Sandor Gaspar, predsednik madžarskih sindikatov, danes podal ostavko.

Beograjski radio pa je poročal o vesteh svojega dopisnika iz Budimpešte, ki poudarja zlasti 9 točk včerajšnje študentovske resolucije, ki so proti restavraciji stalinizma in kapitalizma. Študenti so zahtevali sprejem pri Kadarju, toda zaman. Dopisnik je tudi izvedel, da so sorodniki Imra Nagyja in njegovih tovarišev prejeli prva pisma po romunskem veleposlaništvu v Budimpešti ter da se danes govori, da so Nagy in njegovi najbrž v Sinaji.

Predsednik Kadar se je danes sestal z rudarji na rudarskem področju Tatabanja. Rudarskemu svetu je obrazložil načrt svoje vlade, po katerem bo okrepljena milica, v katero bodo vključeni delavci, in ustanovljeni bodo posebni zaščitni oddelki za tovarne. Glede osebnih stikov med zastopniki delavskih svetov in Nagyjem v Romuniji se je danes izvedelo, da je sovjetsko poveljstvo te stike dovolilo. Kadar pa je izjavil, da «v tem trenutku obisk pri Nagyju ne bi bil umesten».

Danes je govoril po radiu tudi predsednik madžarske republike Istvan Dobi. Pozval je delavce, naj obnovijo proizvodnjo, in je obljubil, da bo po vzpostavitvi reda omogočeno delovanje voditeljem demokratičnih strank, ki bodo pristale na ljudsko-demokratični režim, tako da bodo mogli sodelovati tudi v vladi.

TANJUG OBJAVLJA DOKUMENTE SPORAZUMA O NAGYJEVEM ZATOČIŠČU

Do objave je prišlo, ker vladi Madžarske in ZSSR nista odgovorili na protestne note vlade FLRJ

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 1. — V zvezi s številnimi komentarji, ki so se pojavili v svetovnem tisku o primeru Imra Nagyja in njegovih tovarišev in glede na dejstvo, da madžarska in sovjetska vlada nista odgovorili na noti jugoslovanske vlade, je državno tajništvo za zunanje zadeve dalo na razpolago Tanjugu pismo zveznega izvršnega sveta in madžarske vlade in ostali material, iz katerih se vidi resnica o primeru Nagyja in ostalih.

Iz teh dokumentov je razvidno, da so se 4. novembra, ko so se začele operacije sovjetske armade na Madžarskem, Imre Nagy in njegovi tovariši, po predhodnem načelnem pristanku jugoslovanske vlade o zaščiti, zatekli v jugoslovansko veleposlaništvo v Budimpešti. V razgovorih med zastopniki madžarske in jugoslovanske vlade, je jugoslovanska vlada na željo Nagyja in tovarišev predložila madžarski vladi, naj se vprašanje zaščite reši na sledeča dva načina: a) da se Imru Nagyju in ostalim jamči osebna varnost na Madžarskem in dovoli, da se vrnejo na svoje domove, b) da se jim omogoči odpotovati iz Madžarske v Jugoslavijo. Madžarska vlada je s svoje strani predlagala, naj Imre Nagy in tovariši odpotujejo v eno izmed vzhodnoevropskih držav in končno v Romunijo, dokler se razmere ne normalizirajo. Imre Nagy in ostali so želeli v interesu ureditve razmer na Madžarskem ostati doma, ker so se hoteli vključiti v normalno življenje dežele. Odločno so odbili predlog, da bi šli v Romunijo in so izjavili, da hočejo odpotovati v Jugoslavijo, kolikor ne morejo ostati na Madžarskem. Madžarska dolgo časa ni kazala pripravljenosti, da se to vprašanje reši v smislu predloga jugoslovanske vlade, temveč je vztrajala na takšni rešitvi, ki bi pomenila izločitev Nagyja in ostalih, na kar jugoslovanska vlada ni mogla pristati. Tako so se pogajanja nadaljevala.

16. novembra je končno prišlo do načelnega sporazuma med jugoslovanskim poslanikom Soldatićem in predsednikom madžarske vlade. Janoš Kadar je tega dne pristal, da dà pismeno jamstvo za varnost Imra Nagyja in tovarišev in je rekel, da 17. novembra lahko gredo domov. Toda 17. novembra je madžarska vlada nepričakovano postavila nove pogoje za rešitev te zadeve. Zahtevala je, da Nagy in Loszonczy podata najprej ostavko kot člana vlade in da izjavita, da soglašata z borbo madžarske vlade proti kontrarevoluciji in obžalujeta svoje prejšnje akcije ter da se obvežeta, da ne bosta ničesar storila proti delovanju madžarske vlade. Poleg tega je madžarska vlada zahtevala, da Nagy in ostali odidejo v eno izmed vzhodnoevropskih držav, dokler se razmere na Madžarskem ne normalizirajo. Nagy in ostali so te predloge odbili.

Na te zahteve madžarske vlade je jugoslovanska vlada 18. novembra pismeno odgovorila, da novi pogoji ustvarjajo nove težave za rešitev vprašanja in je poudarila, da nima absolutno nobene zveze z delovanjem skupine Nagyja in z dogodki na Madžarskem in da je zainteresirana samo pri sporazumu in rešitvi vprašanja zatočišča. Jugoslovanska vlada je dalje v pismu, ki ga je izročil osebni državni podtajnik za zunanje zadeve Radivoje Vidić predsedniku madžarske vlade Janošu Kadarju, poudarila, da ne more vplivati na Nagyja in ostale in da so vprašanja, ki jih je predsednik madžarske vlade postavil med razgovori s poslanikom Soldatićem izključno notranja stvar Madžarske.

«V tem položaju,» poudarja pismo jugoslovanske vlade na strani 3. odstavek 8., «nam ne preostaja drugo, kot da ponovimo naš predlog, da Vaša vlada naši vladi pismeno jamči osebno varnost Imru Nagyju in ostalim, ki so v veleposlaništvu FLRJ v Budimpešti, kar pomeni, da lahko svobodno zapustijo veleposlaništvo FLRJ in se vrnejo domov.»

Predsednik madžarske vlade Janoš Kadar je 21. novembra odgovoril pismeno med drugim naslednje: «V interesu, da se reši to vprašanje, je madžarska vlada sporazumna s predlogom, ki ste ga postavili v pismu meni 18. novembra 1956 na strani 3. odstavek 8. in s tem pismeno ponavljam večkrat ustno dano izjavo, da se proti Imru Nagyju in ostalim članom njegove skupine ne želi kazensko postopati zaradi njihovega delovanja v preteklosti. Sprejemamo na znanje, da s tem preneha zatočišče odobreno tej skupini in da bodo oni sami zapustili jugoslovansko veleposlaništvo in svobodno odšli domov.»

«Glede na to, nadaljuje Kadar v svojem pismu, da madžarska vlada sprejema način rešitve predložen v pismu jugoslovanske vlade, ki ga je državni podtajnik za zunanje zadeve Dobrivoje Vidić ustno razložil, smo prepričani, da je v zvezi zatočišča skupini Nagyja vprašanje, ki se je postavilo med našima državama, rešeno na način, ki odgovarja skupnim interesom obeh držav.»

V istem pismu je madžarska vlada zagotovila, da vprašanje zatočišča Nagyju in ostalim, nima za dajanje zatočišča privatnim osebam, kot to meni jugoslovanska vlada, kajti prošnja Nagyja in ostalih, da se jim da zatočišče v jugoslovanskem veleposlaništvu, ima «določene politične cilje».

Državni podtajnik Dobrivoje Vidić je takoj pri prejemu tega pisma postavil svoje pripombe proti sumu madžarske vlade in si pridržal pravico, da jugoslovanska vlada na te in podobne pripombe odgovori tudi pismeno, če se ji bo zdelo, da pojasnila Vidića niso bila zadostna.

Iz not, ki jih je jugoslovanska vlada 24. novembra poslala madžarski in sovjetski vladi, na kateri doslej ni dobila odgovora, poudarja Tanjug, ki objavlja omenjene dokumente, se vidi, da je bila jugoslovanska vlada pripravljena rešiti vprašanje zatočišča Nagyju in ostalim v duhu madžarsko-jugoslovanskega sporazuma samo pod pogojem, da se Imre Nagy in ostali lahko svobodno vrnejo domov, kakor je jamčila madžarska vlada. Toda pri izvrševanju tega sporazuma je prišlo do grobe kršitve. Jugoslovanska vlada je zahtevala od revolucionarne delavske in kmečke vlade Madžarske, da izpolni sporazum in istočasno izrazila upanje, da bo sovjetska vlada s svoje strani storila vse, da se omogoči izvršitev tega sporazuma. Takšno rešitev, zaključuje Tanjug, bi jugoslovanska javnost pozdravila in to bi pripomoglo, da se spor končno reši v interesu prijateljskih odnosov med obema državama.

B. B.

Nevarna pota italijanske diplomacije

(Od našega dopisnika)

RIM, 1. — Sodeč po nekaterih znakih, se italijanska diplomacija zopet spušča v neke nevarne vode.

Čez deset dni prične v Parizu zasedati svet atlantskega pakta in Italija se hoče narediti pobudnica za ozdravljenje tega zavezništva, na katerem so nastale v zadnjem času precejšnje razpoke. To je razvidno iz pisma, ki ga je Martino poslal pred dnevi Fosterju Dullesu. Seveda je Martino zlasti zaskrbljen zaradi tega, ker se je sovjetska nevarnost poostrila in zaradi «vrnitve brutalnih metod brez vseh predsodkov, ki zahtevajo hitrejših in energičnejših odgovorov, kot pa smo jih bili dosedaj sposobni dati». Martino misli na madžarske dogodke, a pozablja, da so bili istočasno tisti, ki naj bi dajali kakršenkoli «odgovor», tako presneto zaposleni pri nekih drugih dogodkih, pač pa dovolj brutalnih in brez predsodkov.

Ker se je Amerika odločila, da bo podpirala bagdadski pakt, se vse bolj vzdržujejo glasovi, da namerava Italija pristati na angleško-francoski predlog za razširitev atlantskih jamstev na Turčijo, Irak in Pakistan. Ker je že znano, da Angleži in Francozi že dlje časa nekaj bezajo v teh področjih, je jasno, da bi Italija tako prevzela neke obveznosti, ki pomenijo zanjo samo škodo in obremenitev.

Obrambni minister Taviani je bil danes pri Segniju in ga z vso vnemo prepričeval o nujnosti pospešne italijanske oborožitve, tako da bi se šestletni program izvedel v treh letih.

Za Tavianijem je Segni sprejel industrijskega ministra Corteseja, s katerim sta razpravljala o položaju pri nabavljanju petroleja, zlasti v zvezi z včerajšnjo objavo vlade ZDA o začetku izvajanja načrta, po katerem bodo ZDA oskrbovale Evropo s petrolejem. Ta načrt, ki je bil izdelan na podlagi realnih potreb v posameznih državah, ne samo ne nudi Italiji nikake prednosti, za katero so italijanski diplomatski predstavniki prosili na merodajnih mestih, temveč stavi Italijo celo v podrejen položaj v primeri z drugimi državami. To pa zaradi tega, ker Italija sploh ni omejila uporabe bencina, kar je za Američane znak, da ni tolikšne potrebe. Seveda niso upoštevali, da to ni znak, da ni potrebe, pač pa se je s tem hotela vlada samo izogniti skrajno neprijetnemu ukrepu.

A. P.

HUDA BURJA NA JADRANU

ITALIJANSKO LETALO pristalo na cesti pri Splitu

Pri tem je ubilo enega delavca in skoro trčilo v avtobus poln potnikov

SPLIT, 1. — Neurje nad severnim Jadranom, ki traja že dva dni, je popolnoma paraliziralo promet in zvezo primorskih mest z drugimi kraji. Pri Senju pod Velebitom piha močna burja, ki dosega tudi 125 km na uro. Nemirno morje med Reko in Zadrom onemogoča ves pomorski promet. Železniški in avtobusni promet z Reko otežkočajo snežni zameti v planinskih predelih Gorskega Kotora.

Včeraj opoldne se je na asfaltirano cesto pri Splitu nedaleč od Omiša spustilo italijansko reakcijsko vojaško letalo. Poročnik Ferdinando Gazzolini iz Rima je izjavil, da se je moral spustiti, ker so zaradi neurja odpovedale vse zveze z radijskimi postajami in instrumenti za določanje smeri. Pri pristanku je letalo ubilo enega delavca. Po pripovedovanju očividcev se je letalo samo za nekaj centimetrov izognilo trčenju z dvonadstropnim avtobusom, ki je bil poln potnikov.

Še slabo vreme z burjo in snegom

ROVIGO, 1. — Položaj v Polesine se je deloma poslabšal. Na mesto nesreče je danes odpotoval tudi minister za javna dela Romita.

Iz Cesetanica poročajo, da je tamkaj izginil v morju neki mladenič, ki so ga valovi potegnili z motornega ribiškega čolna.

Slabo vreme z burjo je bilo danes ves dan tudi vzdolž jadranske obale do Abrucov in Molise. V višjih legah je zapadlo precej snega in na nekaterih cestah so obtičale cele vrste avtomobilov.

TRŽAŠKI DNEVNIK

VREME VČERAJ
Najvišja temperatura 7, najnižja 4.9, zračni tlak 1012.6 stanoviten, veter 62 km s sunki 105 km na uro, vlaga 37 odst., nebo 5/10 oblačno, morje zelo razburkano, temperatura morja 10.6.

Danes, NEDELJA, 2. decembra Bibiana, muč., Tihomir
Sonce vzide ob 7.26 in zatone ob 16.23. Dolžina dneva 8.57. Luna vzide ob 7.24 in zatone ob 16.36.
Jutri, PONEDELJEK, 3. dec. Frančišek, sp., Svetlub

DA SE RESNICA PRAV SPOZNA...

Da se resnica praz spozna, je treba slišati oba zvona. Tako pravi ljudski pregovor. In ko smo v predzadnji številki prečitali uvodnik v «Il Lavoratore» in njegov prevod v «Delu», smo se že razveselili, da se bodo odslej tudi pri teh dveh časopisih začeli držati tega pregovora. V omenjenem uvodniku smo namreč čitali naslednje stavke, ki jih je — kot smo pozneje zvedeli — napisal sam generalni sekretar Komunistične partije za Tržaško ozemlje, Vittorio Vidali:

«Lekcijo Jugoslavije prej, Poljske in Madžarske sedaj, je treba razumeti v njenem globokem smislu, brez rezerv in istočasno brez kapitulacije, brez dvoličnosti in končno brez hinavščine. Brali smo govor maršala Tita istrskim aktivistom, brali smo tudi dopis Tassa objavljen v «Pravdi». Menimo, da je diskusija koristna, in da se je MORAJO udeležiti vsi v bratskem in vedrem razpoloženju, izogniti se je treba tistemu konformizmu, ki je vedno povzročal napake. Sledimo diskusiji in udeležujmo se je v kritičnem duhu, premišljujoč, preden sodimo. Tako bomo dokazali, da smo razumeli zadnje lekcije (na Madžarskem in Poljskem, op. ur.) in nauke XX. kongresa KP SZ. Iz resne diskusije brez domišljavosti in monopolov nad resnico bodo izšla mnenja, zaključki, teze, ki bodo obogatila naše politično in ideološko premoženje, ki bodo omogočila gotovejšo bodočnost deželam, ki gradijo socializem, gladkejšo pot komunistom in demokratom v kapitalističnih deželah, naglejše in množičnejše narodnoosvobodilno gibanje v kolonijah in polkolonijah.»

Kdo se ne bi strinjal s temi besedami? Mislimo, da ga ni objektivnega in poštenega človeka, ki ne bi stoodstotno soglašal z njegovo vsebino. Zato smo upravičeno pričakovali (ko vendar polagata obe glasili KP za TO tako veliko važnost na diskusijo o Titovem puljskem govoru med «Pravdo» in «Borbo»), da bosta ti dve glasili — ko tega že prej nista storili — objavili predvsem besedilo Titovega govora, saj predstavlja podlago vse diskusije, ker je prav govor tisti, o katerem se diskutira.

Toda zaman smo čakali: niti «Delo» niti «Il Lavoratore» besedila odgovora nista objavila. Mogoče bo kdo pripomnil, da je govor objavila «Unità». Ne, tudi «Unità» ga ni objavila, ker je objavila samo krajši izvleček z začetno pripombo, da ne more izreči sodbe, ker je za objektivno sodbo potrebno poznati celotno besedilo govora. Čakali smo. Toda objave celotnega besedila nismo dočakali. (Tudi «Unità» je namreč objavila uvodnik, v katerem govori o nujni potrebi, da čitatelji diskusiji sledijo).

Pač pa se je zgodilo, da sta «Unità» in «Delo» objavila prvi komentar moskovske «Pravde» o Titovem govoru. Še vedno smo — in prav gotovo tudi vsi čitatelji z nami vred — pričakovali, da bodo omenjeni listi objavili nato odgovor «Borbe» na «Pravdin» komentar. Tudi to se ni zgodilo. «Unità» in «Il Lavoratore» sploh nista objavila odgovora «Borbe». «Delo» pa je objavilo le trideset vrstic, čeprav je bil članek beograjske «Borbe» najmanj desetkrat daljši. Sledil je drugi, še daljši članek «Pravde» o Titovem govoru. In kmalu za njim odgovor «Borbe» nanj. «Unità» je takoj objavila na prvi strani izvleček iz «Pravdinega» članka, na zadnji strani pa odgovor «Borbe» v močno skrčenem izvlečku. «Delo» in «Il Lavoratore» pa sta včeraj objavila dvanajst stolpcev (eno tiskano stran in pol) besedila članka «Pravde» in niti pol strani («Delo») oziroma niti en stolpec («Il Lavoratore») odgovora «Borbe».

Iz teh ugotovitev sledi, da so čitatelji omenjenih listov prisiljeni slediti in sodelovati v diskusiji, pri kateri jim oni, ki to sodelovanje zahtevajo, ne nudijo niti besedila govora, ki je podlaga za diskusijo, niti zadostnega besedila člankov «Borbe» napisanih v odgovor na članke «Pravde». Zato si sleherni čitatelj postavlja povsem upravičeno naslednje vprašanje:

Ali se to pravi *«razumeti lekcijo Jugoslavije prej, Poljske in Madžarske sedaj, brez rezerv, brez kapitulacije, brez dvoličnosti in končno brez hinavščine?»*

Da: predvsem brez hinavščine?

Kje so brali govor maršala Tita, kot trdita «Il Lavoratore» in «Delo»? V «Unità» ne, v «Delu» ne, v «Il Lavoratore» tudi ne. Kolikor nam je znano je izšlo besedilo govora maršala Tita v Italiji, samo v rimskem tedniku «Il Punto» in v milanskem tedniku «Relazioni Internazionali». Vsem v Trstu pa je znano, da pristaši KP za TO teh listov v glavnem ne berejo. Zakaj govora nista ponatisnili iz «Voce del Popolo» kot so to storili za drugi članek.

Ali je taka diskusija, ko se čitateljem posreduje samo glas enega samega zvona *koristna*? Ali se temu pravi *«udeležiti se diskusije v bratskem in vedrem razpoloženju»*? Ali pomeni to izpolnjevati direktivo v uvodnem članku, da se je treba *«izogniti tistemu konformizmu, ki je vedno povzročal napake»*? Ali je tovrstna diskusija *«v kritičnem duhu»*? Ali je sploh moč *«premišljevati, preden se sodi»*, če čitatelj ne ve o čem naj pravzaprav sodi, ker uredništvo onemu, ki se ga sodi, ni dalo besede?

Ali lahko rečemo, da so «Unità», «Delo» in «Il Lavoratore» *«dokazali, da so razumeli zadnje lekcije in nauke XX. kongresa KP SZ»?* Ali je takšna diskusija *«resna diskusija brez domišljavosti in monopolov nad resnico»?* Ali iz takšne diskusije lahko *«izidejo mnenja, zaključki, teze ki bodo obogatile politično in ideološko premoženje KP za TO»?* Ali more takšna diskusija omogočiti *«bolj gotovo bodočnost deželam, ki gradijo socializem, bolj gladko pot komunistom in demokratom v kapitalističnih deželah»?* Itd.

Odgovor je negativen — na žalost. Zato nastane vprašanje: Zakaj se omenjeni listi bojijo ponatisniti vse tisto, kar je povedal Tito in kar je napisal Jože Smole v «Borbi»? Najbrž zato, ker tudi moskovska «Pravda» ni za svoje čitatelje objavila vsega, kar je povedal Tito, kar pa je povedal Jože Smole v «Borbi» menda moskovska «Pravda» ni objavila niti besedice. Iz tega sledi, da gre — po besedah «Dela» in «Il Lavoratore» — za prav tisti *«konformizem, ki je vedno povzročal napake»*, da gre za *«domišljavost in monopole nad resnico»*, iz česar pa ne morejo iziti ne mnenja, ne zaključki, ne teze! Najmanj pa bi mogle takšne teze, zaključki in mnenja, obogatiti politično in ideološko premoženje KP za TO.

Le do kdaj bo uporaba takšnih metod trajala?

PRVI USPEH ZASEDANJA GOSPODARSKE KONZULTE

V četrtek bo Segni sprejel tržaške gospodarstvenike

Delegacijo, ki bo v Rim odpotovala v sredo zvečer, bo vodil predsednik trgovinske zbornice prof. Luzzatto-Fegiz

Včeraj dopoldne je predsedstvo ministrskega sveta sporočilo tržaški trgovinski zbornici, da bo predsednik vlade Segni sprejel v četrtek 6. decembra ob 11. uri tržaško gospodarsko delegacijo, katero bo vodil predsednik zbornice prof. Luzzatto Fegiz.

V zvezi s to vestjo se je sinoči takoj sestal izvršni odbor trgovinske zbornice skupno s predstavniki raznih kategorij, da prouči in pripravi material za razgovor s predsednikom vlade. Ni znano, če bo delegacija zbornice predložila obsežnejši načrt, ali če bodo delegati razpravljali samo o nekaterih perečih vprašanjih.

Tržaška delegacija bo odpotovala v Rim v sredo zvečer in bo sestavljena iz devetih ali desetih predstavnikov zbornice, vodil pa jo bo predsednik zbornice prof. Fegiz.

Vest, da bo predsednik vlade sprejel tržaške gospodarske predstavnike, je zbudila v tržaških gospodarskih krogih zadovoljstvo, saj se je na ta način odprla možnost, da se prične resno razpravljati o perečih vprašanjih in se pričakuje, da se bodo vsaj nekatera vprašanja pričela tudi reševati. Vendar pa ne vlada povsod optimizem in se pričakujejo najprej rezultati razgovorov, ker dosedanje izkušnje govore, da so centralni organi zelo radodarni z obljubami, medtem ko obljubam le redko slede dejanski ukrepi.

Poleg tega je tudi značilno, da so nekatere politične stranke že ostro nastopile proti akciji trgovinske zbornice, češ da gre za «poujadizem». Javno so tako že obsodili govor predsednika zbornice predstavniki PSDI, za katerimi pa se prav gotovo skriva DC, ki se boji, da bi izgubila dosedanji monopolistični položaj v tržaškem javnem življenju.

Vratuša v Trstu

Včeraj dopoldne je prispel iz Rima v Trst podtajnik v predsedstvu izvršnega sveta Vratuša, katerega je sprejel na tržaški postaji namestnik konzula FLRJ v Trstu. Vratuša se je zadržal do večera v prostorih generalnega konzulata FLRJ v Trstu in je nato odpotoval z avtomobilom proti Ljubljani, kjer se bo zadržal nekaj dni.

Jugoslovanski predstavniki na obisku pri zavodu INAIL

Po obisku pri INAM v Gorici sta včeraj prišla na obisk k ustanovi INAIL v Trstu Todor Vujošević, pomočnik direktorja Zveznega zavoda za socialno zavarovanje v Beogradu in svetnik zavoda dr. Švetan Popović. Na omenjeni ustanovi v Trstu so ju toplo sprejeli, nato pa so se razgovarjali v zvezi s sporazumom, ki je bil podpisan v Trstu 25. marca t.l. Vsi so izrazili mnenje, da bi bilo potrebno v obojestransko korist še večkrat izmenjati misli o delovanju sporazuma na tržaškem področju.

Žrtve burje

S prognozo okrevanja v 30 dneh so včeraj zjutraj nujno sprejeli na prvem kir. oddelku komaj 17-letno Ireno Vannini iz Križa št. 59, ki je močno krvavela iz noge.

Dekle je izjavilo, da ji je malo prej med hojo po Ul. Palestrina skoraj na vogalu z Ul. Coroneo priletel na nogo precejšen kos šipe, katero je burja iztrgala iz okna hiše, pod katero je hodila. Prisotni ljudje so ji priskočili na pomoč in jo s taksijem poslali v bolnišnico.

Zvečer pa sta se prav tako po krivdi burje zatekli v bolnišnico 57-letna Kristina Kavčič por. Daris iz Ul. Canova in njena 19-letna hči Renata, katerima so ugotovili rane na nogi povzročene z ostrim predmetom.

Obe sta izjavili, da sta hodili po Trgu stare mitnice, ko je priletelo nanju več kosov steklenih delov reklame z neonsko razsvetljavo tvrdke Pascolini, ki jo je oster sunek burje razbil na drobne kose.

Na srečo rane niso bile globoke, zaradi česar je zadostovala prva zdravniška pomoč in tako sta se mati in hči lahko vrnili domov, kjer bosta ozdraveli že v nekaj dneh.

Burja je prisilila v bolnišnico tudi 25-letnega Niccolina Carafiella iz Drevoreda 20. septembra, katerega so zdravniki po ugotovitvi prask na levi nogi in udarca na desnem kolenu odslovili s prognozo okrevanja v 5 ali 7 dneh.

Kakor so ugotovili, se je Carafiello vozil z majhnim motornim trikolesom podjetja «Postir» po Ul. F. Severo, ko ga je zaradi sunka burje prav na nekem ovinku zaneslo na stran, pri čemer je z vozilom treščil v električni drog.

PO URADNIH PODATKIH TRŽAŠKE OBČINE

3.019 TRŽAČANOV SE JE IZSELILO V PRVIH OSMIH MESECIH LETOS

V zadnjih petih letih se je izselilo v tujino skupno 9.368 Tržačanov, med njimi 5.383 delavcev, ostali pa so njihovi družinski člani

Po podatkih tržaške občine se je od 1. januarja leta 1952 do 31. avgusta letos izselilo v tujino skupno 9.368 Tržačanov, in sicer 5419 moških in 3949 žensk.

Zanimivo je, da se je število izseljencev iz leta v leto večalo in je v letošnjih prvih osmih mesecih doseglo sorazmerno najvišjo raven. Leta 1952 je zapustilo Trst 235 oseb; 1953, leta 366 oseb; 1954, leta 2146 oseb; 1955, leta 3602 osebi; od januarja do avgusta letos pa 3019 oseb. Kot vidimo torej, je letošnje izseljevanje Tržačanov in predvsem delavcev doseglo največje število, kljub temu, da so bila ta izseljevanja skoraj nezapažena. To pa zaradi tega, ker se je prebivalstvo prepričalo, da za sedaj ne obstaja nobena perspektiva za izboljšanje gospodarskega položaja in s tem za zaposlitev tisočerih brezposelnih delavcev. Kot se še spominjamo, so prve množične izselitve delavcev v Avstralijo povzročile v javnem mnenju in v tisku veliko razburjenje, ker Trst ni nikoli poznal izseljevanja svoje delovne sile. Nasprotno. Trst je v zadnjih 200 letih absorbiral letno na tisoče in tisoče delavcev iz bližnjega in daljnega zaledja in iz raznih italijanskih pokrajin. Sedanji gospodarski položaj in stališče vladnih organov do rešitve gospodarske krize ne dopuščajo skoraj nobenega upanja na izboljšanje. Zato so se brezposelni delavci in tudi mnogi zaposleni delavci, ki niso imeli in ki nimajo stalne službe, odločili, da gredo iskat zaposlitve v tujino.

Da je to izseljevanje izključno gospodarskega značaja, oziroma da ga je povzročilo in da ga povzroča gospodarska kriza, je razvidno predvsem iz dejstva, da je do sedaj zapustilo Trst največ industrijskih delavcev. Po podatkih tržaške občine, je v poslednjih štirih letih zapustilo mesto 5383 delavcev. Ostali izseljenci so njihove žene in otroci. Med temi izseljenci je največ industrijskih delavcev, in sicer 2658, ki predstavljajo 46 odstotkov vseh izseljenih delavcev v tujino. Ostali so uslužbenci s področja trgovine, kmetovalci in razni nekvalificirani delavci.

Kljub tolikšnemu številu izseljenih delavcev se število brezposelnih v zadnjih letih ni zmanjšalo. Še vedno se suče okrog 18.000 enot, kar predstavlja za Trst pravi rekord. Če bi se v poslednjih letih ne izselilo toliko delavcev, bi imeli danes v našem mestu najmanj 23.000 brezposelnih. Na te številke in na usodo teh izseljencev bi morali pomisliti tisti krogi in tisti ljudje, ki danes odločajo o tržaškem gospodarstvu.

30 družinam grozi sodni izgon

Združenje za pravico do stanovanja vložilo priziv

Okrajni sodnik je te dni sporočil 30 družinam, da morajo do 3. t.m. zapustiti stanovanja Zavoda za ljudske hiše in nekatera državna stanovanja, ki jih ta zavod upravlja, ker so «samovoljno» zasedle stanovanja, ne da bi sklenile z omenjenim zavodom redno najemniško pogodbo. Ta spor se vleče že mnogo let. Gre predvsem za družine, ki so takoj ob koncu vojne zasedle prazna stanovanja IACP, ker pač niso imele kam iti. Vsa ta pretekla leta pa so baje te družine hotele napraviti z upravo zavoda redno pogodbo, kar pa naj bi jim uprava odklonila, češ da morajo brezpogojno zapustiti zasedena stanovanja.

Do leta 1955 pa jih zavod ni mogel vreči na cesto, ker je bil še vedno v veljavi zakon, ki ni dovoljeval stanovanjskih izgonov. Lani pa je vladni komisar raztegnil na naše področje zakon, ki dovoljuje Zavodu za ljudska stanovanja, da izžene iz stanovanja družine, ki so jim bila stanovanja «nezakonito dodeljena». Na osnovi tega zakona je uprava IACP začela sodni postopek proti omenjenim družinam. Sodišče je zahtevo zavoda sprejelo in razsodilo, da morajo te družine zapustiti stanovanja najkasneje do 3. t.m.

Okrog 20 prizadetih družin se je obrnilo na Združenje za pravico do stanovanja, ki je celotno zadevo proučilo. Na osnovi tega je združenje sestavilo priziv proti tem izgonom, ki so ga prizadete družine podpisale in ga predložile okrajnemu sodniku. V prizivu zahtevajo preklic izgonskih odlokov, ker so protizakoniti.

Združenje opozarja v tem prizivu, da se je Zavod za ljudske hiše poslužil zakonskih predpisov, ki govorijo o «nezakoniti dodelitvi ljudskih stanovanj». Ta zakon pa ne more veljati za «samovoljne zasedbe» stanovanj, ki jih nihče ni nikdar dodelil. Kot sporoča združenje, je okrajni sodnik sprejel priziv in izjavil, da bo čimprej odgovoril.

O V petek so se sodni funkcionarji poslovili od dr. Fulvia Amodea, ki je do sedaj deloval kot tožilec pri našem sodišču. Mladi profesionist je namreč sklenil pustiti državno službo in se osamosvojiti. Tako bo dr. Amodeo po desetih letih dela na sodišču nastopal odslej ne več kot tožilec, temveč kot odvetnik.

OB VOLITVAH NOVEGA TOVARNIŠKEGA ODBORA V «ESSO STANDARD»

ZNIŽANJE TEDENSKEGA DELOVNEGA URNIKA USPEH BORBE PETROLEJSKIH DELAVCEV

Dosedanji tovarniški odbor z večino predstavnikov «svobodnih» sindikatov ni izpolnil svojih obljub

4., 5. in 6. t.m. bodo v rafineriji Esso Standard pri Sv. Soboti volitve novega tovarniškega odbora Ob tej priliki pa so delavcem sporočili, da se je glavno ravnateljstvo družbe Esso Standard v Genovi pogodilo z delodajalskim sindikatom AIES, da bodo znižali za petrolejske delavce tedenski delovni urnik od 48 na 45 ur, pri čemer pa bodo ohranili delavci enake prejemke kot doslej, ko so delali 48 ur. Vsekakor je znižanje delovnega časa pozitivna stvar, toča nihče ne more od nas odvrniti suma, da je hotelo s tem glavno ravnateljstvo podpreti delodajalski sindikat.

No, znižanje števila ur dela na teden je vsekakor korak na poti k 40-urnemu delovnemu tednu in delavstvo bo prav gotovo zadovoljno z novo pridobitvijo. Toča čemu se je glavno ravnateljstvo sporazumelo samo s sindikatom AIES, ko pa je na primer sindikat petrolejskih delavcev CGIL (SILP) že dolgo časa od tega zahteval 40-urni delovni teden? Spekulacija je na dlani.

Vrnimo se k volitvam v tukajšnji rafineriji Esso Standard. Tu ne predstavlja sindikat AIES skoraj nobenega delavca in je bilo zato seveda zanj propaganda delodajalcev krvavo potrebna, da bi si opomogel. Toda pri izbiri svojih predstavnikov bodo delavci najprej prerešetali, kako so se posamezni sindikati izkazali v preteklem letu delovanja tovarniškega odbora.

Od zadnjih volitev je preteklo 14 mesecev in takrat so uporabili vsa sredstva, da bi spravili strujo CGIL v manjšino: od pritiska na delavce do odpustov, diskriminacij in raznih obljub. Voditelji «svobodnega sindikata» in AIES so širili geslo: «Poskusite leto dni z nami» in pri tem širokosrčno trosili obljube. Sedaj lahko vsi napravijo obračun tega «enoletnega poskusa». Odkar so dobili v tovarniškem odboru večino ljudje, ki so pri srcu ravnateljstvu, so premeščali delavce in jih odpuščali in šele na pritisk CGIL so predstavniki obeh drugih sindikatov zahtevali, naj se odpuščenim delavcem zviša odpravnina. Za časa sklenitve nove kolektivne pogodbe je ravnateljstvo izključilo od pogajanj vse predstavnike tovarniškega odbora. Nova večina v tovarniškem odboru je uresničila le neznaten del svojega programa. Ravnateljstvo je predsedniku tovarniškega odbora preklicalo oprostitev od dela in jo omejilo samo na en dan v tednu, tako da ne more uspešno opravljati svojih nalog. Edina skrb sedanje večine CISL je bila, da je zamenjala upravnika menze s svojim privržencem, tako da od takrat je menza slabša. To je le nekaj primerov, ki kažejo, kako slabo se je obnesla nova večina v tovarniškem odboru. Delavcem in nameščencem grozijo odpusti in premestitve, medtem ko najemajo novo delovno silo po pomožnih podjetjih.

Spričo vsega tega pa gre SILP-CGIL na volitve s konkretnim programom, v katerem med drugim zahteva uvedbo 40 ur dela na teden ob enaki mezdi, udeležbo tovarniškega odbora pri pogajanjih za novo delovno pogodbo, podelitev posebnih zaščitnih oblek za delavce, ki so izpostavljeni učinkom slabega vremena, izločitev nezdravih hlapov s posebnimi zaščitnimi ukrepi, ukinitev razlikovanj pri napredovanju delavcev, izboljšanje menze, prekinitev vseh odpustov in premeščanja osebja ter uvrstitev v stalež rafinerije vseh delavcev pomožnih podjetij, oprostitev od dela predsednika tovarniškega odbora.

IZJEMNI NAČRT ODHODOV LADIJ TRŽAŠKEGA LLOYDA

Do marca bo odplulo 12 ladij na progah Indija-Daljni vzhod

Redni odhodi iz tržaškega pristanišča v decembru ne bodo zabeležili nobenih sprememb

Generalni direktor Tržaškega Lloyda dr. Zuccoli je v soglasju z ministrom za trgovinsko mornarico, ministrom za industrijo in predstavniki največjih italijanskih industrijskih podjetij sporočil nov izjemni program odhodov ladij na progah proti Indiji in Daljnemu vzhodu. Na osnovi tega programa bo odplulo iz Trsta do marca 12 ladij.

Ta nov izredni program je postal nujno potreben, saj ostaja v pristaniščih na sto tisoče ton blaga namenjenega v Indijo in druge azijske dežele, katerega ni mogoče naložiti na ladje. Velika večina tujih pomorskih družb je namreč zapustila Sredozemsko morje, ko je prišlo do sueške krize in je bil Sueški prekop zaprt za promet.

V okviru zgoraj omenjenega načrta, ki predvideva okrepitev zvez med Italijo in Azijo, bo Tržaški Lloyd začasno umaknil nekatere ladje z običajnih prog in jih bo postavil na proge proti deželam onstran Sueškega prekopa.

V zvezi s tržaškim pomorskim položajem objavlja gospodarska agencija ASTRA redne odhode, katere bodo zabeležili kot se zdi v tržaškem pristanišču v decembru. Število teh rednih odhodov je enako visoko kot v decembru preteklega leta, ko je prav tako odplulo iz Trsta 94 ladij. To dejstvo je za tržaško gospodarstvo zelo pomembno, saj dokazuje, da so tržaške pomorske družbe, kljub ostri sueški krizi znale obvladati položaj in da so njih ukrepi bili učinkoviti. Seveda pa to še ne pomeni, da ne more priti do padca pomorskih zvez v prihodnjih mesecih, ker je bila večina dosedanjih ukrepov narejenih s perspektivo, da se bo sueška kriza kmalu rešila in bo prekop v kratkem sposoben za plovbo.

V decembru bo razdelitev odhodov proti raznim področjem izgledala takole (v oklepaju število odhodov v decembru 1955): Jadran - Sicilija - Malta - Tirensko morje - Španija 11 (9), Grčija - Turčija - Sirija - Libanon - Izrael - Egipt 38 (38), Vzhodna, Zahodna in Južna Afrika 12 (12), Perzijski zaliv - Indija - Pakistan - Daljni vzhod 5 (6), Avstralija 0 (1), Zahodna in Severna Evropa 8 (8), Severna Amerika 8 (9), Srednja Amerika - Severni Pacifik 6 (7), Južna Amerika 6 (4).

PEDIKER
«Dnevnega hotela» na Trgu Libertà sporoča, da se je preselil v UL. GEPPA 2 - tel. 35-510

TRETJA PREMIERA V „VERDIJU“

Respighi: «Plamen»

Ottorino Respighi, ki je na instrumentalnem področju med italijanskimi skladatelji na častnem mestu, s svojimi operami ni imel posebne sreče. Njegov «Plamen» je doživel prvo izvedbo l. 1934 v Rimu, dve leti pred avtorjevo smrtjo. Prav 20-letnica Respighijeve smrti je med drugim tudi povod, da je njegova zadnja opera prišla drugič na oder tržaškega «Verdija» (prvič januarja 1941).

Poleg tega, da zahteva velik scenski aparat in je že zaradi tega teže uprizorljiva, nima opera «Plamen» tudi marsikaterega od drugih atributov, ki narekujejo kako opero priljubljeno ali ji pa dajo oznako dobrega odrskega glasbenega dela, da lahko pride kadarkoli in kjerkoli na oder, ne oziraje se na kake obletnice ali drugačne razloge. Med Respighijevimi operami pa je «Plamen» vendar najboljša; kljub vplivom velikih skladateljev, od nemških in francoskih do ruskih (Respighi je bil nekaj časa tudi učenec Rimski-Korsakova), je v tem delu je ostalo mnogo italijansko sočne pevske melodike. Predvsem pa je Respighi močan v orkestralnem izrazu.

Težko delo dirigiranja je opravil Arturo Basile z očitno avtoriteto, medtem ko je Bruno Nofri skrbno izdelal režijo, tako da so mu zlasti množični prizori postali živi in razgibani. Luisa Malagrida kot Silvana je imela dovolj priložnosti, da je s svojim petjem ponovno prepričala, kar velja tudi za Giacinta Prandellija, ki je pel Donolla. Carlo Tagliabue je bil kot vedno odličen tudi kot eksarh Bazilij. Manj dobro je bila zasedena vloga Evdoksije, ki jo je pela Maria Benedetti. Sodelovala pa je še vrsta pevk, med katerimi je treba zlasti omeniti Lauro Cavalieri ter Mario Amadini. Antonio Massaria je svojo ne veliko vlogo dobro odpel.

Scene mozaične Ravenne so bile zelo lepe.

Sindikat gradbenih delavcev poudarja potrebo po enotnosti

Pred nekaj dnevi se je sestal pokrajinski odbor Zveze gradbenih delavcev in podobnih poklicev (FILLEA) in razpravljal o raznih vprašanjih stroke. Med drugim je proučil potek pogajanj za obnovitev kolektivne delovne pogodbe gradbene stroke ter odobril stališče svojih predstavnikov na pogajanjih.

Spričo bližnje zime je odbor sklenil, da bo še odločneje zahteval razne ukrepe za ublažitev brezposelnosti ter povečanje podpor. Nadalje je izrazil upanje, da bodo ostali odnosi s sorodno sindikalno organizacijo gradbenih delavcev CISL še nadalje prisrčni, saj so dosedanji stiki omogočili ugodno reševanje raznih vprašanj. Politične razlike namreč ne smejo kaliti odnosov med sindikati, pri čemer je treba tudi upoštevati, da se vsi tisti, ki bi radi povzročili med delavstvom razkol, ne sramujejo uporabljati raznih gesel fašistov. Zato se morajo vsi gradbeni delavci združeno upreti poskusom fašistov, da bi izkoriščali madžarske dogodke za razbijanje delavskih vrst.

Poziv očividcem nesreče

V zvezi s hudo nesrečo, ki se je pripetila 11-letnemu Renatu Segantiju, ko je predvčerajšnjim padel s tovornika, je policija uvedla preiskavo, vendar do sedaj še ni mogla ugotoviti nič točnega. Zato preiskovalni organi vabijo vse očividce nesreče in še posebno žensko, ki je z okna stanovanja videla vse podrobnosti, da se zglasijo na šentjakobskem komisariatu javne varnosti v Ul. Bastia, oziroma da telefonirajo na št. 93342 ali 96955.

Prometna nesreča

Okoli 16. ure se je 42-letni Guerrino Salvini iz Ul. Madonnina vozil s svojim motorjem po Ul. Carducci proti Trgu stare mitnice. Ker je bila pri Ponte della Fabbra na semaforu zelena luč, je nadaljeval, a ko je privozil nekako med oba semafora, je prometnik spremenil zeleno barvo v oranžno.

To spremembo je izrabil 23-letni Fulvio Ceresani iz Ul. Cologna, ki je hotel prekoračiti cesto in je komaj čakal znak za prosto pot. Toda mladenič je prehitro stopil s pločnika in stekel proti nasprotni strani ceste, vendar je s tem presenetil Salvinija, ki ni utegnil niti zavreti in je trčil vanj.

Oba sta se zvrnila na tla in ker se je Ceresani potolkel, so ga z avtom prometne policije odpeljali v bolnišnico.

Sestanek za tisk in propagando nove Delavske zbornice CGIL

Jutri ob 18. uri bo v Ul. Zonta 2 drugo zasedanje za tisk in propagando nove Delavske zbornice CGIL. Namestnik tajnika osrednje komisije za tisk in propagando CGIL Gian Luigi Bragantin bo govoril o usmeritvi in pobudah sindikalnega tiska v sedanjem položaju. Zasedanja se bodo lahko udeležili sindikalni aktivisti in raznašalci sindikalnega tiska.

V Boljuncu skupščina gradbenih delavcev

Danes ob 10. uri bo v kino dvorani v Boljuncu skupščina gradbenih delavcev, na kateri bodo razpravljali o ustanovitvi občinskega sindikalnega odseka stroke.

Skupščina delavcev Tržaške steklarne

Nova Delavska zbornica CGIL sklicuje za jutri ob 17.30 v Ul. Zonta 2 skupščino delavcev in nameščencev Tržaške steklarne.

Razna obvestila

OBČNI ZBOR SPDT

V torek 4. dec. ob 20.30 bo v Gregorčičevi dvorani v Ul. Roma 15-II., redni občni zbor SPDT.

* * *

Tržaški filatelistični klub «L. Košir». Kakor vsako nedeljo, tako bo tudi danes 2. t. m. na sedežu kluba, Ulica Roma 15-II., sestanek od 10. do 12. ure. Člani, ki še niso prevzeli vseh zadnjih novosti, naj se zglasijo pri blagajniku kluba med sestankom.

* * *

Prosvetno društvo «S. Škamperle» od Sv. Ivana vabi mladinke in mladince, iz mesta in okolice, ki jih veseli telovadba in šport sploh, da se udeležijo prve vaje, ki bo v petek, 7. decembra t. l. ob 20.30 uri v dvorani na stadionu «Prvi maj». Vadila bosta diplomirana telovadca.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 1. decembra t. l. se je v Trstu rodilo 8 otrok, umrlo je 12 oseb, porok pa je bilo 5.

POROČILI SO SE: podoficir am. vojske B. Jerry Landrun in uradnica Maria Furlanich, uradnik Dario Host in gospodinja Liliana D'Eri, mehanik-šofer Pasquale Ventura-Maffione in gospodinja Egle Viridanti, natakar Giuseppe Bruni in baristka Giovanna Zanin, mehanik Giordano Delise in prodajalka Mariella Contento.

UMRLI SO: 68-letni Nicolò Weiss, 86-letni Giorgio Pet, 73-letni Silvio Naccari, 56-letni Giuseppe Prezzi, 83-letna Ernesta Kretiz, 10 mesecev stari Ezio Visintin, 2 dni stari Marco Spinelli, 74-letna Anna Bressan vd. Grilli, 67-letni Antonio Canziani, 62-letni Giorgio Bobbani, 78-letna Anna Kersevan vd. Verginella, 49-letni Omero Koceluk.

OKLICI: agent CP Dino Chiavelli in gospodinja Clara Gottardo, karabinjer Armando Mei in gospodinja Silvana Merluzzi, doktor Alberto Revera in gospodinja Santina Benussi, šofer Stelio Stefani in gospodinja Celestina Besenghi, šofer Mario Trojan in gospodinja Anna Maria Fragiacomo, industrijski izvedenec Bruno Spadaro in gospodinja Luciana Rigutti, zobozdravnik Francesco-Guerrino Benedetti in uradnica Gina Cesanelli, trgovec Ervin Renko in gospodinja Norma Skrinjar, inženir Alberto Cesari in učiteljica osnovne šole Tea Sabriz, prodajalec Martin Samec in prodajalka Natalia Daneu, uradnik Nazzareno Geremia in uradnica Ondina Bidoli, čevljar Adalberto Franco in gospodinja Idelma Santin, uradnik Carlo Conte in občinska uslužbenka Arcangela Malagnino vd. Nigris, agent CP Daniel Pertot in uradnica Licia Santini, agent CP Primo Stelio Mindotti in gospodinja Ilmes Bombonati, mehanik Bruno Delben in gospodinja Maria Sferco, zidar Pasquale Bartoli in gospodinja Palmira Sabadin, uradnik Rinaldo Mazzeo in gospodinja Felicia Quaranta, podoficir am. vojske Eugene Ralph Houser in gospodinja Marija Volarič, mizar Silvano Precali in gospodinja Olesia Bettina Scapinello, pomorščak Virgilio Fachin in gospodinja Fides Belletti vd. Kupez, trgovec Vittorio Zammatteo in gospodinja Laura Caterina Gavaz, bolničar Bruno Zugna in bolničarka Maria Fioretti.

LOTERIJA

BENETKE	39	3	77	25	45
BARI	68	40	19	1	23
CAGLIARI	25	19	31	72	42
FLORENCA	3	46	54	37	62
GENOVA	80	34	22	9	21
MILAN	60	57	55	35	2
NEAPELJ	69	50	87	89	7
PALERMO	41	15	40	46	84
RIM	57	49	30	41	78
TURIN	81	37	90	68	57

NEDELJSKA SLUŽBA LEKARN

INAM Al Cedro, Trg Oberdan 2; Cipolla, Ul. Belpoggio 4; De Colle, Ul. P. Revoltella 42; Depangher, Ul. S. Giusto 1; Manzoni, Ul. Settefontane 2; Marchio, Ul. Ginnastica 44; Rovis, Goldonijev trg 8; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju.

NOČNA SLUŽBA LEKARN v decembru

Codermatz, Ul. Tor San Piero 2; De Colle, Ul. Revoltella 42; Depangher, Ul. S. Giusto 1; Alla Madonna del Mare, Largo Piave 2; Zanetti - Testa d'oro, Ul. Mazzini 43; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju.

SNG za Tržaško ozemlje

Danes 2. decembra 1956 ob 16.30 v Prosvetnem domu na OPČINAH
Robert Anderson
ČAJ IN SIMPATIJA

V torek 4. t. m. ob 20.30 v kino dvorani v SKEDNJU
ČAJ IN SIMPATIJA

SLOVENSKI OKTET
10. decembra v Avditoriju

DRUŠTVO SLOVENSKIH SREDNJEŠOLCEV
priredi v sredo, 5. dec. od 19. do 24. ure v dvorani na stadionu «Prvi maj».
MIKLAVŽEVANJE
Darila sprejemajo v Ul. Roma 15 ali pa pol ure pred začetkom na stadionu.
Igra orkester «Morenas»
Vabljeni!

NAMIZNI
BELEŽNI KOLEDAR DIJAŠKE MATICE
za leto 1957 je izšel
Praktični koledar spada na pisalno mizo vsakega Slovenca!

NAJLEPŠE DARILO ZA
Miklavža
JE LEPA SLOVENSKA KNJIGA

RADIO

NEDELJA, 2. decembra 1956

TRST POSTAJA A

8.00 Jutranja glasba; 8.30 Domači odmevi; 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Glasba za godbo na pihala; 11.00 Beethoven: Velika fuga, op. 133; 11.16 Pesmi s festivala v Sanremu; 11.45 Orkester Fred Waring; 12.00 Oddaja za najmlajše nato koncert operne glasbe; 13.30 Olimpijski dnevnik nato glasba po željah; 14.30 Slavni pevci; 15.00 Paganini: Koncert za klavir in orkester; 15.37 Melodije iz revij; 16.00 Rimski Korsakov: Španski capriccio; 16.15 Madrigali; 16.30 Glasba iz filmov; 17.00 Slovenski zbori; 17.20 Plesna čajanka; 18.00 Franc Lehar: «Vesela vdova», opereta v 3 dejanjih; 18.53 Chopin: Štirje impromptuji; 19.15 Velike ljubezni; 19.30 Priljubljene melodije; 20.00 Šport; 20.05 Orkester Zafred; 20.30 Wagner: «Walkira», 1. in 2. dejanje; po prvem dejanju ob 21.30: nedelja v športu; 22.20 Ciganske melodije; 22.40 Večerni ples.

TRST I.

9.45 Kalmanovi motivi; 14.30 Operni motivi; 15.30 Reportaža z nogometne tekme; 17.30 Simfonični koncert radijskega orkestra iz Rima, dirigira Victor De Sarzens; 21.30 Gino Rocca: «Jadranje», slušna igra.

KOPER

Poročila v slovenščini: 6.00, 7.00, 7.15, 13.30, 14.15, 15.00, 19.00, 22.00

Poročila v italijanščini: 6.30, 12.30, 19.45, 23.00.

6.00-7.15 Spored iz Ljubljane; 7.15 Jutranja glasba; 8.10 Kmetijska oddaja; 8.30-10.15 Spored iz Ljubljane; 10.15 Romantični motivi; 10.30 Žena in dom; 10.50 Glasbena matineja; 11.30 Operni odlomki; 13.30-14.00 Spored iz Ljubljane; 14.00 Glasba po željah; 15.00-15.15 Spored iz Ljubljane; 15.20 Pozdravljena lepa Tolminska; 15.40 Nastop ženskega pevskega zbora učiteljišča iz Tolmina; 16.00-19.30 Spored iz Ljubljane; 19.30 Športna nedelja; 20.00-23.00 Spored iz Ljubljane.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00

6.00 Domače pesmi in napevi za prijetno nedeljsko jutro; 7.35 Zabavne melodije; 9.00 Ponovitev javnega četrtkovega večera; 10.15 Nedeljski simfonični koncert; 11.15 Oddaja za beneške Slovence; 11.35 Lahka glasba; 12.00 Pogovor s poslušalci; 12.10 Opoldanski glasbeni spored; 16.00 Mlini na Muri (reportaža); 16.15 Zabavne melodije igra orkester Dolf van der Linden; 16.30 Promenadni koncert; 17.30 Mimei Ogawa: Šipkov grm, radijska igra; 18.10 V zabavnem ritmu; 20.00 Večerni operni koncert; 21.00 Kulturni razgledi; 21.15 Novosti iz našega arhiva zabavne glasbe.

TELEVIZIJA

15.00 Športni popoldan; 17.30 Film: «Z gangsterjem na počitnicah»; 18.40 Športne vesti; 20.45 Poročila; 21.05 Prvi aplavz; 22.25 Iz filmov; 22.50 Pesmi sreče; 23.15 Športna nedelja.

KINO

Excelsior. 14.00: «Mladina brez prihodnosti», R. Wagner, J. Woodward.
Fenice. 14.00: «Orjak iz gline», H. Bogart, J. Sterling.
Nazionale. 14.00: «Razbeljene cevi», S. Hayden, Y. De Carlo.
Filodrammatico. 14.30: «Santiago», A. Ladd, R. Podestà.
Supercinema. 14.00: «Kongres se zabava», J. Matz, R. Prack.
Arcobaleno. 14.00: «Santiago», A. Ladd, R. Podestà.
Astra Rojan. 15.00: «Romar», C. Chaplin.
Capitol. 13.00: «Mož s sivo obleko», G. Peck, J. Jones.
Cristallo. 14.00: «Rdečelase Venere», J. Payne, R. Fleming.
Grattacielo. 14.00: «Veliki manevri», M. Morgan, G. Philipe.
Alabarda. 14.00: «Zaročenec vseh», F. Sinatra, D. Reynolds.
Ariston. 14.00: «Napolitanec v Far Westu» R. Taylor, E. Parker.
Armonia. 14.00: «5 strelov iz samokresa», J. Lund, D. Malone.
Aurora. 14.30: «Branim svojo ljubezen», M. Carol, G. Ferzetti.
Garibaldi. 14.00: «Pustolovec na Bahamih» Y. De Carlo, Z. Scott.
Ideale. 14.30: «Rdeči ocean», J. Wayne, L. Bacall.
Impero. 14.30: «Tihi svet».
Italia. 14.30: «Prffft... in ljubezen splahne», J. Holliday, K. Novak.
S. Marco. 14.00: «David in Betsabea», G. Peck, S. Hayward.
Kino ob morju. 15.00: «Alamo», S. Hayden, A. M. Alberghetti.
Moderno. 14.00: «Kraljevi lokostrelec», R. Taylor, K. Kendall.
Savona. 14.00: «Na dnu steklenice», V. Johnson, R. Roman.
Viale. 14.00: «Džungla na ringu», T. Curtis, E. Borgnine.
Vitt. Veneto. 14.00: «Ni greh...», R. Calhoun, P. Laurie.
Belvedere. 14.00: «Pionirji v Aljaski», A. Baxter, J. Chandler.
Marconi. 15.00: «Druga ljubezen», J. Wyman, R. Hudson.
Massimo. 14.00: «Bil sem vojak», Dokument. film o svet. vojni.
Novo cine. 14.00: «Lord Brummel», S. Granger, E. Taylor.
Odeon. 14.00: «Amerikanec», G. Ford, A. Lane.
Radio. 14.00: «Zaseda sto pušk», L. Darnell, D. Robertson.
Skedenj. 16.00: «Trije Američani v Parizu».

Mali oglasi

KOLESA, moška in ženska, rabljena, po 7.000 lir, kolesa za prevoz blaga po 24.000 lir, motorna kolesa po 50.000 lir, na obroke Marcon Ul. Pieta 3 — MELILLO — Trst, Caccia 3 — Moto Parilla - Moto Bi - NSU - in velika izbira nadomestnih delov. Pnevmatike. Kolesa za otroke, šport, dirke in prevoz.

«UNION»
Svetovno znana zavarovalnica od leta 1828 je v TRSTU, UL. GHEGA 8 - I., tel. 27512 - 35939
Prokurator RAVNIK

Avtoprevozniško podjetje
KANOBEL MEDARDO
Pridvižni kamioni in prikolice
Ul. Ippodromo 16, tel. 90-813

Tapetniška delavnica
MARIO PAHOR
Specializirana v opremljanju dnevnih sob in drugih prostorov
TRST - Ul. Slataper 20 tel. 41-812
Filialka: Ul. S. Anastasio 12, tel. 61-218

MILAN AMBROŽIČ
Elektro-instalacijsko podjetje — Sprejema vsa naročila in popravila za nove instalacije vseh vrst električnih napeljav. Pokličite našo št. tel. 29-322.
Viale Miramare 29.
SE PRIPOROČAMO!

Tvrdka BELTRAM
Trst - Ulica Valdirivo 3
Tel. 36-991
Vam nudi vsa pojasnila za izvoz v inozemstvo razne darilne predmete: vespe, šivalne motorje, avtomobile, šivalne stroje in radio aparate. Istočasno Vam preskrbi nove in stare omenjene predmete po najnižji ceni ter Vam jih pošlje na zaželeni kraj.

Oglasni oddelek
T R S T
Ul. sv. Frančiška 20/III
tel. 37-338
sprejema male oglase, osmrtnice in urade od 8. do 12.30 in od 15. do 18. ure.

BOŽIČ SE BLIŽA
Naročite pravočasno
DARILNE PAKETE
pri tvrdki
GIACOMO VATOVEC SUCC.
TRST, Ul. Torrebianca 19
Tel. 23587
» 37561
Jestvine, tkanine, kolesa, motorna kolesa, radio aparati, šiv. stroji, pralni stroji in vse druge gospodinjske potrebščine

V širino, v sproščenost!

Naša ljudska prosveta se sicer brez velikih skokov, vendarle nenehno razvija in raste. V želji, da to njeno rast pospešimo in razvijamo, proučujemo vse one ovire, ki branijo hitrejši razmah. Poleg pomanjkanja strokovnih kadrov, ki postaja prav z razmahom ljudskoprosvetnega dela vedno občutnejše, ter poleg vprašanja materialnih pogojev, predvsem društvenih prostov, je prav gotovo ena največjih ovir zastarelo in marsikod tudi ozkosrčno gledanje na namen in cilje ljudsko - prosvetnega dela.

Tudi ugodni materialni pogoji, najlepši prostori in zadostno število vodilnih članov ne bo zadostovalo za pravi razmah društvenega življenja, če ne bo v odborih in delavoljnih članih smisla za čim bolj široke prijme. Društveni odbor se mora zavedati, da je prosvetno društvo namenjeno vsem vaščanom, v mestu vsem rojakom določenega okoliša, v katerem ima društvo svoj sedež. Zato bi moral upoštevati odbor želje in interese ne le vseh članov društva, temveč vseh, ki jim je društvo namenjeno, pa čeprav niso še člani društva. Ni redno nezavednost teh ljudi kriva, če niso našli poti v društvo; večkrat je temu kriva ozkost onih, ki društvo vodijo. Če se na pr. število društvenih članov krije točno ali skoro s številom pevcev v pevskem zboru, potem je to znak, da je to društvo ugotovilo le želje tistih, ki imajo veselje do petja. Če bi vodstvo društva poskrbelo za ustanovitev recimo dramske družine, bi pritegnilo v aktivno sodelovanje v društvo tiste, ki jih zanima ta zvrst ljudsko-prosvetnega udejstvovanja. In prav na tem področju imamo med našim ljudstvom še dosti neizkoriščenih sil. Primer nabrežinske uspele uprizoritve «Klateža» nam nudi le en dokaz za to. Tudi na drugih umetniških področjih je položaj enak. Toda tu še nekako gre. Saj smo že nekoč v nekem članku poudarili, da je itak težišče vsega našega ljudsko-prosvetnega delovanja na umetniškem izživljanju, medtem ko je izobrazbeno delo v naših društvih potisnjeno v ozadje. Vse premalo mislimo in naredimo za razvoj knjižnic, čitalnic, predavanj, diskusijskih večerov in izobraževalnih tečajev. So posamezniki, ki pravijo, da za tako delo ni pravega zanimanja, vendar menim, da je ta trditev ne le črnogleda, temveč tudi netočna. To krivo sodbo opravičuje samo dejstvo, da je izrečena brez pravega in globljega proučevanja želja in interesov širšega števila ljudi.

Vendar ne bo tudi društvo, ki se intenzivno ukvarja z obema smerema, t. j. umetniškim in izobrazbenim udejstvovanjem povsem izčrpalo vseh nalog svojega poslanstva. Zato društvo, ki hoče zajeti čim bolj na široko in zbrati v svojem okolju čimveč ljudi svojega delovnega okoliša, ne sme pozabiti, da je društvo dolžno skrbeti za zabavo članstva, zlasti mladine. Vem, da mi bo marsikdo ugovarjal, češ, se za zabavo naj skrbimo. Da, tudi to! Nihče ne bo oporekal, da je zabava, da je razvedrilo za vsakega človeka neizpodbitna potreba. Vendar nam ni vseeno, kje in kako se zabava naša mladina. Tudi zabava vpliva na duhovno rast, na vzgojo človeka. Pri nas pa prihaja v poštev še drugi, narodnostni moment. Ali moremo ob tej ugotovitvi ostati brezbrižni ob vprašanju, kje in kako se zabava naša mladina?

Ne, če smo prosvetno društvo, potem zares ne smemo in ne moremo ostati ob tem problemu apatični. Nikomur ne prihaja na misel, da bi mladini zabranjeval razvedrilo ,zato pa izhaja iz tega sklep, da nekdo le mora misliti na kulturno zabavo, ki bo nudila ljudem sproščenost in razvedrilo, ki pa ne bo kvarno vplivala na njihovo vzgojo. Tu se odpirajo društvom najrazličnejše možnosti. O vsem tem naj bi društvena vodstva razmislila, resno razmislila čeprav gre «samo» za — zabavo.

R. O.

Za MIKLAVŽA
mladini
lepo knjigo
Tržaška knjigarna
je pripravila
10 različnih vsebinsko pestrih zbirk
po močno znižanih cenah
OBIŠČITE NAS in razveselili boste vaše malčke.
TRST, Ul. sv. Frančiška st. 20 - Tel. st. 37338.

ČEPRAV BO DELO TEŽKO, SE GA MORAMO LOTITI

OSVEŽIMO PEVSKE PROGRAME

Ako pogledamo in primerjamo pevske programe le nekaj pevskih zborov, nam takoj pade v oči podobnost v njihovi sestavi. Kadar pa primerjamo programe večjega števila pevskih zborov, opazimo kar celo vrsto istih pesmi, pa naj gre za umetne ali pa prirejene narodne pesmi. Pri zborih z manjšim številom naštudiranih pesmi pa so programi zborov v celoti drug drugemu podobni. Tako stanje prihaja še posebej do izraza in povzroča probleme zlasti pri organiziranju nastopov, na katerih je predvideno sodelovanje več pevskih zborov. To namreč povzroča prirediteljem pri sestavljanju celotnega programa občutne težave; često morajo celo dopustiti izvajanje istih pesmi. Vendar, pa če je še tako lepa, sčasoma zbledi, ako jo slišiš ob vsaki priliki od celega niza zborov bodisi na nastopih posameznih, bodisi na nastopih več zborov.

Večina programov vsebuje dela, ki smo jih prejeli, lahko bi rekli, od naših očetov. To so pesmi, ki so imele pomembno vlogo v estetsko-vzgojnem pogledu in pripomogle tudi k ohranjevanju kulturne ravni našega človeka ter ga nad pol stoletja in več spodbujale v borbi. Vendar se ta dela že po svojih besedilih naši stvarnosti odmikajo, po glasbeni plati pa jim včasih, rekel bi, skoro naivna enostavnost ne dopušča tistega notranjega vzpona, napetosti, dramatičnosti, elana..., kar doživlja današnji človek po svoji misli in čustvovanju. Cedalje teže je zato plasirati take programe; enolična in nezanimiva glasbena izraznost često s svojo vsiljivo preživelostjo poslušalca bolj utruja kakor dviga, včasih ga celo odbije, ali deluje nanj vsaj indiferentno.

Vplivna moč ali sila takih programov je, seveda, v raznih krajih in pri različnem občinstvu različna. Eno pa je gotovo: želimo si osvežitve pevskih programov! To potrebo nam potrjujejo razni nastopi bodisi posameznih zborov, bodisi skupinski nastopi. Občinstvo to čuti in če ga hočemo obdržati ali celo nanovo privabiti v dvorane, sestavimo sporede z novimi pesmimi. To vedo pevovodje in, končno, tudi pevci sami.

Ob nekem nastopu več naših pevskih zborov so se te ugotovitve ponovno potrdile. Zato svetujemo, naj bi vsaj tisti pevski zbori, ki kažejo voljo in ki imajo pogoje za to, skušali svoje programe premakniti nekoliko bliže našemu času in to načrtno in sistematično, najprej morda do del Emila Adamiča, kasneje pa naj bi se lotili skladb, ki so napisane v prav sodobnem glasbenem govoru. To napotilo pa seveda ne velja samo za te, ampak v načelu za vse zbore nasploh. Z deli iz čitalniškega glasbenega območja prav gotovo ni mogoče ohraniti glasbene kulture na potrebni višini, zato je nujno potrebno, da stopimo korak naprej, pa čeprav bomo že pri sestavljanju novega programa naleteli na težkoče. Tako delo ni lahko, posebno ne pri nekaterih naših pevskih zborih, še teže pa je take programe, če so že sestavljeni, uresničiti.

V zvezi s tem in drugimi okoliščinami, ki bi pri uresničevanju takega stremljenja povzročila pri celotnem zborovskem delu težkoče se nam vsiljuje nujen zaključek, da je potrebno ugotoviti razloge za tako stanje glede programov naših zborov in poiskati način, kako pomagati pevskim zborom za nadaljnje uspešno delo v tem smislu. O tem pa bomo skušali spregovoriti prihodnjič.

S. A.

Danes ob 16.
v Avditoriju
SLAVNOSTNA
PROSLAVA
ob 50.obletnici smrti
Simona Gregorčiča

Spored proslave:
1. Otvoritev
2. Govor
3. Naš narodni dom, recitacija
4. Mladinski pev. zbor Glasbene Matice pod vodstvom prof. Ubalda Vrabca
5. V pepelnični noči, recitacija
6. Soči, recitacija
7. Pevski zbor prosvetnega društva «Vesna» iz Sv. Križa, ki ga vodi Franček Žerjal
8. Kmečki hiši, recitacija
9. Delavcem, recitaja
10. Pevski zbor prosvetnega društva «Slavko Skamperle» od Sv. Ivana pod vodstvom prof. Ubalda Vrabca
11. Siromak, recitacija
12. Veseli pastir, recitacija
13. Sattnerjeva kantata «Jeftejeva prisega», ki jo izvajajo solisti, zbor in orkester Glasbene Matice pod vodstvom prof. Oskarja Kjudra.

Vabimo vse, na številno udeležbo

Slov. prosvetna zveza
Slovensko-hrvatska ljudska prosveta

ODZIV NA VPRAŠANJE: «KJE SO IZOBRAŽENCI?»

Neugodna primerjava s preteklostjo in povečini neutemeljena opravičila

Na članek «Kje so izobraženci?», ki je bil objavljen 4. nov., smo dobili že precej odgovorov, med katerimi pa, žal, še najmanj od najbolj poklicanih. Zaradi pomanjkanja prostora objavljamo danes le dva posega v razpravo, druge bomo objavili v prihodnjih številkah.

PRVO MNENJE

Članek «Kje so izobraženci?», ki ga je Primorski dnevnik objavil na ljudskoprosvetni strani v nedeljo 4. novembra, je bil zelo umesten in potreben. Prav je, da je nekdo povedal odkrito in jasno besedo našim izobražencem, raznim doktorjem, profesorjem, inženirjem, učiteljem in študentom, od katerih naše ljudstvo zaman pričakuje, da bi mu privoščili drobtinico kulturnih dobrin in da bi sodelovali pri prosvetnem delovanju katerega koli slovenskega društva.

V omenjenem članku je vrsta vprašanj, na katera bi morali odgovoriti vsi, ki so dolžni in ki imajo možnost prispevati h kulturnemu napredku naroda, iz katerega so zrasli, a se te svoje svete dolžnosti ne zavedajo. Ne vem, koliko teh ljudi bo odgovorilo, kaže pa, da je članek marsikje razgibal vode. Morda se bo nekdo vendarle zbudil iz «kulturnega spanja» in začel migati. Napisal bi rad nekaj mnenj in odgovorov, ki sem jih slišal v razgovoru tako v mestu, kot na deželi.

Prileten kmet iz dolinske občine, mi je pravil, kako je bilo lepo pred leti v njihovi vasi, ko so imeli učitelja, ki jim je vedno pomagal pri prosvetnem delu. «To je bil pravi učitelj. Lepo je učil v šoli in otroci so ga radi imeli. Tudi mi smo ga imeli zelo radi in ga spoštovali. Pa se ni omejil le na pouk v šoli. Pomagal je pri pevskem zboru, pri dramski družini in tudi v odboru. Včasih je imel tudi predavanja, ki smo jih radi poslušali. In še to naj povem. Solski vrt je bil tak, da ga je bilo veselje gledati. Pri nas ne bi bilo toliko sadnega drevja, če ne bi imeli tistega učitelja. Odrasle otroke je na primer učil tudi, kako se cepi in obrezuje sadno drevje.»

Učitelj v pokoju:

«Res je, v mojih mladih letih je bilo drugače. Učitelj, ki bi se ne ukvarjal s prosvetnim delovanjem izven šole, bi se sramoval pred svojimi kolegi. Zdaj pa so taki učitelji in učiteljice bele vrane. Nekaj pa jih je vendarle. Morda bo mlad naraščaj boljši. Kje so vzroki? Če jih vprašaš, ti vsakdo dobi svoje opravičilo. Zanimivo bi bilo napraviti o tem vprašanju anketo med vsemi izobraženci.»

In kaj pravijo prizadeti?

Mlad učitelj se pritožuje, da se boji sodelovati v našem prosvetnem društvu, ker bi ga zaradi tega predstojniki zelo grdo gledali in bi bil v nevarnosti za službo. Drugi pravi, da ne dobi v vasi primernega stanovanja, da se mora vsak dan voziti domov in da bi mu bilo nerodno prihajati zvečer nalašč spet v vas. Tretji bi morda nekaj delal, a baje ne ve kaj in kako. Le za zaključek šolskega leta pripravi nastop učencev. Četrti je «prezaposlen»: pouk, priprava, naloge, itd. Ubogi revček. Morda bi potreboval pomoč pri popravljanju nalog?

Od slovenske učiteljice ali nadzornika, ki pošilja svoje otroke v italijansko šolo, pa zares ne morete pričakovati, da bi sodelovala pri katerem koli prosvetnem društvu.

Med profesorji, razen redkih in hvale vrednih izjem, je stanje približno enako. Nekateri profesorji in drugi izobraženci pa so mi rekli: «Dobro. Jaz bi imel predavanja v prosvetnih društvih, toda koliko bodo plačali?» To je že nekaj. Vsaj nekaj dobre volje. Plače so nizke in nekaj postranskega zaslužka ne škoduje.

To pa še vedno ni zadostno opravičilo, vsaj po mojem ne.

A. B.

DRUGO MNENJE

V «Primorskem dnevniku» od 4. novembra 1956 se dopisnik sprasuje, kje so izobraženci. Prav je, da se je nekdo spomnil ljudi, ki od vseh početkov naše novojne prosvete niso bili nikdar blizu prosveti, niso nikdar aktivno vanjo posegli, bodisi na deželi, bodisi v mestu. Če izvzamemo tistih nekaj, poudarjam nekaj izobražencev, ki prostovoljno delajo pri nekaterih društvih, imamo v mestu in na podeželju precej izobraženega kadra s srednješolsko in akademsko izobrazbo, ki stoji ob strani. Čeprav so po svoji izobrazbi sposobni, da bi lahko prispevali naši prosveti tako, da bi bila za vzgled ostalim slovenskim prosvetam, se vendar vanjo ne vključijo. Ni treba da bi se udejstvovali povsod, delali naj bi v eni panogi prosvete, delovali naj bi tam, kjer jih najbolj veseli, bodisi v dramatiki, telesni vzgoji, organizaciji in drugod. Vsekakor bi prosveto prekvasili z novim kvasom.

Pa poglejmo naše izobražence? Začnimo pri Zvezi sami. Povedati moram, da večina članov delovnega odbora ne dela pri nobenem prosvetnem društvu, še manj pa so člani kakega prosvetnega društva. Glavni odbor, kateremu smo dali naše zaupanje za prosvetno delo bi moral biti v zgled prosvetnemu delovanju. Po mojem bi moral biti odbor sestavljen iz delovnih ljudi, takih, ki delajo na terenu pri bazi, da tam vidijo vse težave, ki so v zvezi s prosvetnim delom.

Tudi drugod so izobraženci, ki bi lahko priskočili prosveti na pomoč. Med temi so mnogi, ki se niso nikdar brigali zanjo, ker se niso hoteli kompromitirati in so raje ostali ob robu naših prosvetnih dogodkov. Njim je tako prijalo. Kaj pa učitelji in profesorji? Res je, učitelj in profesor bi moral biti duša šolskega okoliša, v katerem službuje. Današnji učitelji pa so samo učitelji in zunaj šole ne store ničesar. Danes nimamo več takih učiteljev, kot so bili nekdaj, ki so šoli dali svoj osebni pečat, ne samo šoli, ampak v vsej okolici se je čutila njihova osebnost. Danes se učitelj pripelje v šolo, opravi pouk in zopet s prvim avtobusom odide. Učitelji so danes na terenu v večji meri popolnoma neaktivni. To izvira tudi iz njihove študijske dobe. Živeli so pod fašizmom in so za prosvetno delo indiferentni. In učitelji se ne bodo prijeli prosvetnega pluga (razen častnih izjem) vsaj tisti ne, ki so danes v službah, dokler ne pride do učiteljske službe mlajša generacija, to so tisti, ki danes študirajo in obiskujejo slovensko šolo.

A. R.

Naš tedenski pregled

Kriza, ki je po anglo-francoskem napadu na Egipt in po tragičnih dogodkih na Madžarskem zajela ves svet in začasno zaostrila odnošaje med velesilami, nosi nedvomno vse elemente še nadaljnje zaostritve in nadaljnjega poslabšanja položaja, če se — tako na Zapadu kot na Vzhodu — ne bi povrnili na tiste začetne pozicije, ki so, zlasti po Stalinovi smrti, kazale, da se namerava za vedno prekiniti s politiko hladne vojne in preiti na treznejšo politiko miroljubnega mednarodnega sožitja med vsemi državami in narodi, in na reševanje še odprtih mednarodnih vprašanj v strpnosti in vzajemni popustljivosti. A kljub nevarnostim, ki jih sedanje napeto mednarodno ozračje vsebuje, smo vendarle v bistvu optimisti in ne verjamemo v aktualnost neposredne vojne nevarnosti. Ta svoj optimizem opiramo v glavnem na dejstvo, da sta oba tabora vojaško približno enako močna, hkrati pa tudi na okoliščino, da se odgovorni politični krogi prav dobro zavedajo, da bi izbruh vojne v sedanjih razmerah pomenil težko popravljivo katastrofo za ves svet. Možni so sicer zapletljaji manjšega krajevnega značaja, zlasti v zaostrenem ozračju, ki je nujna posledica anglo-francoskega napada na Egipt in sovjetske zadušitve upora na Madžarskem, a take krajevne zaostritve ne morejo, po našem mnenju, privesti do splošnega spopada, ker so dosedanji poskusi takega značaja (kriza okrog Berlina, korejska in indokitajska vojna) dokazali, da se z uporabo vojaške sile ne da spremeniti v znatnejšem obsegu sedanje, sicer nestabilno ravnotežje med obema blokoma.

To ravnotežje med obema blokoma pa bi utegnila porušiti kriza, ki je nastala znotraj obeh blokov. Ta kriza je v zapadnem bloku nastala z anglo-francoskim napadom na Egipt, v vzhodnem bloku pa z uporom poljskega in madžarskega naroda proti stalinizmu. A dokler ta kriza traja, je vojna nevarnost skrajno majhna, ker morajo tako na Zapadu, kot na Vzhodu najprej celiti svoje lastne rane. Po dosedanjem razvoju dogodkov bi mogli sklepati, da bo tej nalogi prej kos Zapad kot Vzhod, ker ima javno mnenje na Zapadu več neposrednega in posrednega vpliva na tekočo politiko, kot na Vzhodu. Vsekakor pa je nedvomno, da bo moč v mednarodnih odnošajih nadaljevati s politiko pomirjenja, miroljubnega sožitja in sodelovanja pri reševanju vseh mednarodnih spornih vprašanj šele takrat, ko bodo na Zapadu povsem zmagala načela, na katerih temelji Organizacija združenih narodov, na Vzhodu pa načela doslednega socializma.

Bližnji vzhod

V ospredju zanimanja svetovne javnosti so še vedno vprašanja okrog Sueškega prekopa, Bližnjega vzhoda in Madžarske. Zdi se, da so Angleži in Francozi končno vendarle uvideli, da morajo povsem umakniti svoje čete iz Port Saida, in da vsa njihova dosedanja izmikanja ne vodijo nikamor. Vse ostalo je odvisno v glavnem od tega predhodnega koraka, tudi če je anglo-francosko oklevanje s tem v zvezi razumljivo, ker jim je težko priznati, da je bil njihov napad izvršen v popolno izgubo. Tudi najnovejše spletke okrog Sirije jim ne bodo nič pomagale, ker so tudi take in podobne spletke na Bližnjem vzhodu možne le zaradi njihovega zavlačevanja in izmikanja, da bi se odkrito in pošteno pokorili sklepom generalne skupščine Združenih narodov. Vsekakor pa je povsem iluzorno misliti, da bi si ti dve velesili mogli pridobiti izgubljeni ugled v arabskem svetu s tem, da skušata podtakniti Sovjetski zvezi namene, ki jih — zaradi svoje kratkovidne politike — sami ne moreta uresničiti. V arabskem svetu se dejansko bije bitka za to, kdo bo imel večji vpliv; a iz te borbe je dokončno izključena Francija, vpliv Velike Britanije pa je močno okrnjen, ker njuna zunanja politika še vedno boleha za zastarelo kolonialistično boleznijo, medtem ko se njuna tekmeca — ZDA in ZSSR — poslužujeta sodobnejših sredstev za dosego tega cilja.

Madžarska

Na Madžarskem imamo še vedno odprto politično krizo. Kadarjeva vlada ima še vedno težave z delavstvom. V svojih razgovorih z njihovimi predstavniki pristaja Kadar na vedno manjše število njihovih zahtev hkrati pa odlaga uresničenje tudi teh zahtev na poznejši čas, ko se bodo razmere povsem normalizirale. Kaj razume Kadar pod izrazom «normalizacija» pa je težko vedeti, kajti tu ne gre le za obnovitev dela v tovarnah, kar je v glavnem že izvršeno dejstvo, v kolikor je to, v sedanjih razmerah in spričo posledic upora in borb, danes sploh mogoče. Domnevati pa, da je moč doseči popolno normalizacijo, ne da bi takoj pristali na upravičene zahteve delovnega ljudstva, je znak precejšnje politične kratkovidnosti, da ne govorimo o skrajni nepoštenosti, ko se postopno odklanja vedno večje število zahtev, na katere se je prvotno pristajalo in dajale ustrezne obljube samo zato, da bi se delavci vrnili na delo. Vse to utegne imeti skrajno neugodne posledice.

Očitno postaja iz dneva v dan, da Kadar spreminja svoja nekdanja stališča, ker je le orodje sovjetskih oblasti. Le-te pa se usmerjajo na ostrejši kurz. Z ugrabitvijo bivšega predsednika vlade, Nagyja in tovarišev, kakor tudi s tem, da so Kadarja prisilili na izjave, ki so v popolnem nasprotju z njegovimi prejšnjimi izjavami, so te oblasti dale dovolj zgovorno na znanje, da mora «vlada» delati tako, kot to one zahtevajo, ne pa tako, kot si želi madžarsko delovno ljudstvo.

Ta ostrejši sovjetski kurz moremo zaslediti tudi v polemiki med «Borbo» in «Pravdo» v zvezi z govorom maršala Tita v Pulju, kjer je jasno razvidno, da se od strani sovjetskih voditeljev smatra vsakršna kritika sovjetskega sistema za nedopustno vmešavanje v notranje zadeve. Gre očitno za pojave stalinizma, ki ga ni mogoče premagati samo s tako imenovano borbo proti kultu osebnosti, ampak je potrebno poseči mnogo globlje, v družbeno politično strukturo, kajti stalinizem je doma tam.

d. h.

Prejeli smo

Čehoslovacki ekonomičeski biljten — Za oktober 1956. — Uredništvo: Praga, Ul. 28 Ruina 13.

Medjunarodna politika — Letnik VII., štev. 159, Izdaja Zveza novinarjev Jugoslavije — Uredništvo: Beograd, Makedonska ul. 31.

Revie de la politique internationale — Letnik VII., štev. 156—57 Izdaja Zveza novinarjev Jugoslavije — Uredništvo: Beograd, Makedonska ul. 31.

Documenti di vita italiana — Let. VI., štev. 60 — Izdaja Predsedstvo italijanske vlade, Uredništvo: Rim, Via Vittorio Veneto 56

PABERKOVANJE PO NAŠI PROSVETNI NJIVI

Občni zbori in proslave ter razna druga dejavnost

V preteklem mesecu je po poletnem odmoru spet zaživelo delovanje prosvetnih društev. Med drugimi je treba pohvaliti nabrežinsko mladino, ki se je spet oprijela delovanja v dramski skupini. 8. t. m. bo nastopila z veseloigro «Klatež» tudi v dvorani «A. Sirk» v Križu.

Poglejmo, kaj so nudila v novembru naši javnosti razna društva na Tržaškem:

Dramska skupina P. D. «Lonjer-Katinara» je v nedeljo 18. novembra ponovila v Trebčah veseloigro v 3 dejanjih «Stari greh», s katero je prvič nastopila na domačem odru 15. avgusta, nato pa je uspešno gostovala tudi v Boršt u.

* * *

Prav tako v nedeljo 18. novembra je nastopila tudi mladina iz Nabrežine pod okriljem «P. D. Igo Gruden». V kino dvorani v Nabrežini je ta skupina uspešno prikazala veseloigro Guida Cantinija «Klatež».

* * *

V soboto 24. novembra so obiskali Trebče slovenski dijaki. Nastopili so s kvartetom in duetom s slovenskimi in dalmatinskimi narodnimi motivi, prikazali so šaloigro «Prvi april» ter burko «Težčni dohtar». Nastopil je tudi balet. Ker žanjejo dijaki povsod lepe uspehe, bodo nastopili še na drugih odrih. Pohvaliti jih je treba, ker so s svojim sporedom nastopili tudi pri Sv. Barbari.

* * *

V nedeljo 25. novembra je pevsko društvo «Primorec» iz Trebč nastopilo pod vodstvom prof. Kjudra v prosvetnem domu na Opčina. Koncert je lepo uspel in številnemu občinstvu ugajal.

* * *

V nedeljo 25. novembra pa je nastopil tudi zbor PD Prosek-Kontovel in sicer v dvorani «Padlih borcev za svobodo» v Križu. Pod spretnim vodstvom svojega pevovodje Milana Pertota je lepo izvajal bogat spored umetnih in narodnih pesmi.

* * *

Dolinski pevski zbor se marljivo pripravlja za nastop po radiu. Prav tako se pripravlja za nastop v radiu pevski zbor iz Padriča.

* * *

Pri PD Lonjer-Katinara so začeli vaditi novo igro — Petrovičevo «Ploho».

* * *

Pri PD «S. Skamperle» pri Sv. Ivanu dramska skupina vadi Nušičevo enodejanko «Analfabet». Namen imajo pa pripraviti tudi daljše stvari, s katerimi bi radi nastopili tudi na drugih odrih.

* * *

Na Opčinah je folklorna skupina začela z vajami. Učijo se novih folklornih plesov. V Borštu pa ima folklorna skupina «Breg» redne vaje in se lepo pripravlja na nove nastope in uspehe.

* * *

V novembru so se začeli občni zbori naših prosvetnih društev. Barkovljani so hoteli biti prvi in so napravili obračun o svojem enoletnem delu v nedeljo 4. novembra. Prosvetno društvo «S. Skamperle» pri Sv. Ivanu pa je imelo svoj občni zbor v sredo 28. novembra.

Lonjerci ne marajo zaostajati, zato so sklenili, da bo občni zbor PD «Lonjer-Katinara» 15. decembra. Kaj pa pravijo o tem drugi?

* * *

Ker je marsikatero prosvetno društvo izrazilo željo po predavanjih, se je tajništvo SPZ potrudilo in končno pridobilo nekaj predavateljev, ki bodo v zimski sezoni imeli zanimiva predavanja o prosvetnih društvih v mestu in na podeželju. Predavanja se bodo začela že v prvi polovici tega meseca.

* * *

Gregorčičeve proslave so precej razgibale naša prosvetna društva. V nekaterih krajih so že imeli proslave, drugod pa se nanje pripravljajo. Lepo so uspele proslave v Lonjerju, na Opčinah, v Sempolaju in v Borštu. Na sporedu je imelo vsako društvo predavanje o našem priljubljenem pesniku, recitacije njegovih pesmi in nastop pevskega zbora.

Na proslavo goriškega slavčka se še pripravljajo v Dolini, v Križu in pri Sv. Jakobu. V Križu bo skupna proslava PD «A. Sirk» in PD «Vesna» 9. decembra, pri Sv. Jakobu pa 11. decembra.

Prav Gregorčičeve proslave dokazujejo, da bi prosvetna društva lahko bolj pogosto pripravila take prireditve.

* * *

V okviru Tržaškega prosvetnega društva je začel delovati otroški pevski zbor. Stevilo malih pevcev počasi narašča. Mali Šentjakobčani pri «I. aCnkarju» pa se marljivo pripravljajo na skorajšnji nastop.

Mladi slavčki kar žvrgolijo in vedno več jih je. Lepo je to in zelo razveseljivo.

DOBRICA ĆOSIĆ

DALEČ JE SONCE

8.

Za njim je nekdo zakašljal in vstal. Pavle se je obrnil in opazil Jevta, šestdesetletnega, najstarejšega partizana v odredu. Pred vojno je bil pastir, kmečki hlapec, voznik in oglar na Jastrebcu, kjer je poznal vsako bukev, studenec in stezo. Ko so Nemci zasužnjili deželo, jo je s kupljeno puško sam mahnil v planino. Kasneje je pristopil k odredu, postal partizan in najzanesljivejši vodnik.

«Zakaj ne spiš, tovariš Jevta?» ga je vprašal Pavle.

«Gledam te in vidim: nekaj te boli. Rad bi ti tole povedal, tovariš komisar: vojak ne pada zaradi topa, pač pa zaradi nepazljivosti in svoje neumne glave. To vedi! Zame je to že tretja vojna, a bog daj, da bi bila tudi poslednja.» mu je odvrnil in sedel k Pavletu.

Pavle se je malo zamislil nad njegovimi dvoumnimi besedami in mu ni takoj odgovoril.

«Kje pa si dobil nocoj žganje?» se je Pavle, ki je zaduhal smrad, začudeno in strogo obrnil k njemu.

«To je ta hudi. Nekaj malega imam v čutari za rane. Nosim ga, nebodigatreba... V vojni lahko vojaku košček čiste krpe in žganje rešita življenje.»

‚Demoralizacija je prevladala... Nemški letak... Omahljivost celice... In sedaj žganje. Iz strahu pije,' je pomislil Pavle.

Brezzobi Jevta mu je vsiljivo ponudil tobaka in se tiho, polpijano in šepetaje skozi rumeno omelo svojih brkov razgovoril.

Pavletu je bilo težko, ni ga poslušal. Omahoval je, ali naj ga ošteje in kaj naj mu reče. In ker ni našel pripravne besede in se je bal, da ne bi planil in ga opsoval, česar nikakor ni hotel zaradi njegove junaške starosti, je vstal in odšel ven, a ga je Jevta zgrabil za rokav in zašepetal:

«Počakaj, gotovo si lačen in žejen. V torbi imam košček prekajenega in malo žganice v čutarici. Skrbi te žro, uši te žro, mraz te jemlje. Težko je tvoje življenje...»

Jevta se je dokopal od torbe in začel brskati po njej. Tako je iz nje pogosto, da nihče drug ni videl, ponujal komandantu in komisarju. Spomladi je kuhal pečenkino juhico, ki jo je Uča imel zelo rad, in mu jo skrival prinašal. Kadar pa jo je Uča razdelil tudi drugim, se je Jevta jezil in se sam pri sebi zaklinjal, da mu nikdar več niti slive ne bo ponudil.

Čeprav ves dan ni ničesar jedel, je Pavle odbil njegovo ponudbo z izgovorom, da ni lačen. Jevta mu je srdito in užaljeno vrgel:

«Menda ne misliš, da ti dajem zato, ker si komisar?»

«Ne! Niti na pamet mi ne pride. Tako, ne morem,» je odgovoril Pavle in odšel iz kolibe. Za njim je odšel tudi Jevta.

«Rad bi nekaj na samem govoril s teboj,» se je zaupno obrnil k njemu in ga prijel za jopič. «Tovariš Pavle, kaj bo z nami, ljubi bog? Ne morem spati, čeprav se mi je vsaka koščica razrahljala. Vso noč čakam kot čuk. Mrhovino so zavohali, prekleti hudiči. Eh, razbojniki, vso Srbijo bi radi poklali. Vse je navalilo na nas. Čelada, kučma in šajkača! Ti moraš vedeti, kaj bo z nami. Vidim, nekaj namerjaš, povej mi, molčal bom ko grob, pri moji veri...»

Pavle je vzdrhtel, položil Jevti roko na rame in tako nekaj trenutkov molčal. Nato pa mu je začel na široko razlagati položaj in ga prepričevati, da bo odred premagal krizo. Povedal mu je tudi vesti z vzhodne fronte, ki si jih je ta večer izmislil, omahujoč, ali naj ga vpraša, kaj misli o odhodu z Jastrebca. Dolgo je govoril. Jevta je poslušal in molčal. Njegov molk si je Pavle razlagal kot nezadovoljstvo in nezaupanje v njegove besede.

Ko se je bil z Jevtom razšel, je občutil, da je še bolj tožen in zaskrbljen. V štabno koliko se mu ni dalo iti. Samo zato, da bi imel nekakšen posel, je stopil na pregled straž.

Svitalo se je že. Veter se je pomiril. Iz vasi pod planino se je čulo zamolklo oglašanje petelinov. Na robu gozda je poleg bukve opazil na straži Mališa: cepetal je v snegu in smrkal od mraza. Ko je zaslišal hojo za hrbtom, se je obrnil in ravnodušno dejal:

«Malo prej je bilo v smeri Rasina slišati rafale...»

«Nič ne de,» je odvrnil Pavle.

Nad njima je zakričala jata divjih gosi. Pavle in Mališa sta se spogledala. Nista videla drug drugemu v oči, vendar pa sta začutila misli drug drugega. Nekaj trenutkov sta ostala tako, z obrazom nasproti, brez besede.

«Tovariš Pavle, kam lete te gosi?» je tiho povprašal Mališa.

«Tja...»

«In kje je to?»

«Čez morje, daleč. Pripovedoval ti bom drugič o tem.»

«Če bi še mi imeli krila in nekam odleteli...» je glasno pomislil Mališa.

«Kam pa bi ti odletel, Maša?»

«Nekam...»

Pavle mu ni mogel ničesar reči in je stopil v kolibu.

Na vratih štabne kolibe je zapisovala partizanka Bojana nekaj s kredo. Iznenaden zaradi njene prisotnosti, jo je Pavle začudeno vprašal:

«Kaj je, tovarišica, kaj delaš?»

«No, da... danes je novo leto.»

«Danes novo leto?!» — Pavle se je zmeden primaknil k vratom in s težavo prebral: «Srečno novo leto 1943.» Pomislil je, da velja to Uču, in brez besede stopil v kolibo.

(Nadaljevanje sledi)

SAŠA

ŠTUDENTJE

Prispevek za novoletni natečaj

Bilo jih je šest. Hodili so vedno skupaj, bolj iz navade kot iz prijateljstva. Začeli so tako, da so se shajali zaradi kake latinske ali matematične šolske naloge, potem so začeli hoditi v «klapi» tudi na izlete. Večina jih je bila iz mesta, zato so bili precej prešerni, hoteli so biti študentje do skrajnosti in so zato večkrat tudi pretiravali. Oblačili so se po zadnji modi: rdeče nogavice, rdečo kravato, ozke hlače in «montgomery», a na videz je bilo vse to zanemarjeno, da bi lahko vsako rekel. «študent je!» Tudi njihova govorica je bila precej glasna in radi so gledali za mimoidočimi dekleti.

Čakali so se, kot vedno, pod prehodom v središču mesta. Tu si našel zvečer vedno mnogo dijakov v brezdelju, ki so klepetali ali poslušali «jazz» glasbo, ki je prihajala iz trgovine z gramofonskimi ploščami.

«Pet je! Smo vsi? Peter, Ivo, Saša: trije in trije šest. Kam krenemo najprej?»

«V bar!» Bilo je jasno, vsi so soglašali v tem, ne pa v kateri bar bi se podali. Vsakdo je predlagal svojega, a končno so se zedinili za onega blizu cerkve sv. Antona novega. Izbrali so tega predvsem zato, ker je bilo tu več «biljardinov» na razpolago, kar jih je najbolj zanimalo.

Vstopili so v bar prešerno, skoraj nejevoljno in na stežaj odprli vrata, kot se vidi večkrat v filmih.

Toda nocoj jim niti šala niti igra ni šla od rok. Vsak je nosil v sebi veliko skrb, ki pa jo je skušal kolikor mogoče prikriti ostalim. Sklenili so, da ne bodo mislili na maturo, da se bodo samo zabavali, zadnjikrat so kot študentje brez skrbi, kot pravi študentje.

Naveličali so se igranja in plehkih aperitivov. V kino pojdejo! Marko je pri kosilu bral o nekem filmu, ki je vzbudil veliko zanimanja med mladino; kaj ko bi ga šli gledat?

Bilo je precej kasno, ko so še vsi razgreti od napete zgodbe prišli iz kina. Dolgo je bilo razpravljanje o glavnem junaku, o njegovih dejanjih, o tisti blondinki...

Bila je ura večerje, dež je rosil in neonske luči vseh barv so se svetile v mokrem tlaku, a nihče ni mislil domov.

Med klepetanjem so morda večkrat prehodili isto ulico, a nazadnje so se znašli prav pod uličnim prehodom.

«Kam pa zdaj?»

«Danes je četrtek. Vem za ples. Bi šli?»

«Kasno je že za na ples. Jaz bi šel raje poslušat mehiške godce, tam v onem baru. Pravijo, da so nekaj izrednega».

«Jaz sem bil že sinoči, zato grem še malo naokoli.»

Tako so se razšli. Niso šli poslušat mehiških godcev niti ne «malo okrog». Vsak je šel počasi domov. Niso bili veseli, kot so pričakovali, da bodo. Marsikateri je šel naravnost in brez večerje spat. Ni pa mogel spati kot po navadi. Drugi dan ga je čakala huda izkušnja.

SASA

NEKAJ MISLI O OBJAVLJENIH PRISPEVKIH ZA NOVOLETNI MLADINSKI LIT. NATEČAJ

Ko je uredništvo «Primorskega dnevnika» razpisalo nov mladinski novoletni literarni natečaj s končno nagrado tri tisoč lir, z dvema nakaziloma po tisoč lir, ki ju zmagovalca lahko vnovčita v Tržaški knjigarni z nakupom knjig ali drugih šolskih potrebščin po lastni izbiri, ter z normalnim honorarjem za vsa objavljena dela, je završalo med tržaškimi pišočimi mladinci in mladinkami, ki jih ni malo, če upoštevamo, koliko se vsako leto natisne izpod takih mladih peres, koliko včasih roma v razne uredniške koše in koliko v rožnatih upih počiva in zori po miznicah nadobudnih bodočih pisateljev in pisateljic, a se še ni upalo na tvegano pot do kakega uredništva.

Završalo je, zaškripalo in zašumelo. Kdo se udeleži natečaja? Ali naj bodo spisi popolnoma novi, docela izvirni, v ta namen zasnovani in napisani? Ali se lahko izbira med prej nastalimi rokopisi, ki bi jih bilo treba malo skrtačiti, prevetriti in prenoviti, da bi lahko uspešno tekmovali?. Vstajalo je nešteto vprašanj, na katera so si morali pišoči mladinci in mladinke nemudoma odgovoriti, se pri priči odločiti in se takoj lotiti novega pisanja ali zadnje pile — vse poleg vsakdanjih šolskih obveznosti, učenja, pripravljanja za šolo, šolskih ur, nalog in vsega drugega neodložljivega dela.

Prve dni novembra je že izšel prvi natečajni spis, Tabornikov «Dan na taborjenju», literarno prikrojena reportaža tržaškega mladinca, ki je živahno in nazorno prikazal, kako se odigrava tak dan, če se taborniki ob gostem dežju zapirajo v šotore in potrpežljivo čakajo, da se bo pod streho kuhinje pripravilo kosilo. Kuharski dežurni vse prav izpeljejo. Po kosilu naglo pomijejo, da bi mogli tudi sami čimprej v šotore, a starosta jim prekriža načrte z naročilom, naj takoj pripravijo malico, nato pa kmalu tudi večerjo, ker se bo zgodaj stemnilo. Glavna kuharica naroči pomočnikom, naj skuhajo polento, sama pa se umakne v šotor, kjer igrajo kvartet. Med igralci so Zajček, Mangart, Crt, Snežinka, Vidra, Grlica i. dr. Drug drugemu dajejo Rim, Prago itd. Poznajo tuje karte bolje od svojih in sleparijo, da je joj. Medtem se kuharjem zlomi kuhalnica. Končno se večerja srečno razdeli: sežgana polenta in dišeče mleko z veliko muho v njem. Pozno prižgo piramido in zapojo ob koncu veselega, zabavnega dne.

Drugi natečajni spis je objavil Mario Ban z naslovom «Esperanto združuje narode». V razboriti razpravi je lepo in jasno razložil neprilike, ki jih povzroča preveliko število jezikov, da se ljudje v svojih trgovskih, gospodarskih in kulturnih odnosih težko sporazumevajo. Zato so dolgo razmišljali o nekem skupnem jeziku, zato se je rodil esperanto, ki združuje v sebi skoraj vse odlike takega vesoljnega jezika in ima v svetu obilo vnetih pripadnikov. Spis se opira na mnoge zgodovinske in številne druge znanstvene podatke ter je sestavljen v lahko umljivem razpravnem jeziku.

Miroslav Morje je izročil v objavo leposlovno črtico «Teden», ki se ponekod prevaša v spretno zapisano novelico iz ljubljanskega visokošolskega življenja. Pripoveduje o mladem Tržačanu Karlu, ki se pred ljubljansko ploho zateče v temno vežo, kjer že

Komisija je podelila prvo nagrado za prispevke novoletnega literarnega natečaja objavljene v novembru Miroslavu Morje za črtico «TEDEN».

vedri črnolasa, lepa visokošolka Jana, ki jo je včasih videval na vseučilišču. Spregovorita o vremenu in se predstavita. Razpravljata o filmih in o Trstu. Kot stanovska tovariša se kmalu tikata. Razplete se kratka lekcija iz italijanščine z zaključkom: «Trieste è nostra», kar velja zdaj le v italijanščini. Čez malo ji on posodi plašč do njenega doma, kjer ga ona na stopnicah naglo poljubi in zbeži v svoje stanovanje. Idila se prijetno nadaljuje ves teden pri predavanjih na vseučilišču ter na sprehodih po mestu in v Tiboliju, kjer ga poljubi na lice, a mu za naslednjo nedeljo nič ne obljubi. V soboto zvečer sledi nemilo presenečenje, ko jo Karlo vidi, da se poljublja in objema z drugim. Kratek teden površnega ljubezenskega eksperimentiranja mu je odgrnil ljubezni žejno mlado bitje, ki mu v svoji mlahavi podjetnosti morda ni bil kos.

Komisija bo kmalu objavila zmagovalca za november. Človek ne bi rad bil v koži take komisije, ki bo odločala med tremi dobrimi, vsebinsko in tehnično precej raznovrstnimi spisi. A ker si je nalogo naprtila, jo bo gotovo tudi vestno izvršila. S tem njeno delo še ne bo opravljeno. Prispevki za december se še zmeraj sprejemajo. Ko se bo natečaj zaključil, bo treba določiti zmagovalca za december in proglasiti nato še končnega zmagovalca, ki se mu prisodi najvišja nagrada.

Taki slovstveni natečaji imajo nedvomno svoj pomen. Za naše mladince in mladinke, ki znajo sukati pero, je vsekakor mikavno in važno, da preizkušajo svoje moči tudi na takih toriščih.

— al

Nogometno moštvo srednješolcev dijaškega doma v Kopru

Moštvo «Društva slovenskih srednješolcev» iz Trsta (Foto Devan)

Milica s Proseka se je zatekla v sod, kjer ne brije burja in se lahko v miru uči

PRETEKLO SOBOTO

Koprski in tržaški dijaki so se pomerili

Koprčani so boljši atleti Tržačani pa šahisti

V duhu vzdrževanja stikov z matično domovino se je v soboto 24. t. m. skupina slovenskih dijakov in dijakinj iz Trsta odzvala povabilu dijakov iz Kopra. Takoj po prihodu v Koper ob 17. uri je skupina petih tržaških šahistov odigrala partije s koprskimi šahisti. Zmagali so tržaški šahisti s 4-1. Naslednji dan zjutraj, to je v nedeljo, pa so bila tekmovanja v pingpongu, odbojki in nogometu. Lahka atletika je zaradi pomanjkanja časa odpadla.

Pri ping-pongu so odnesli zmago Koprčani, tudi v odbojki so dobili vse tri tekme. Mislim pa, da zaradi tega, ker naši dijaki ne morejo v Trstu dovolj trenirati. Šolska telovadnica je preskromna, da bi lahko zadoščala potrebam naših dijakov. Takoj po odbojki se je na stadionu «Partizan» začela nogometna tekma. Tržačani so nastopili v naslednji postavi: Pečar, Svetina, Senica, Godnič, Furlanič, Baje, Cupin, Palčič, Štefanič, Pertot, Klabjan, Zdravljič. Koprčani pa: Valmin, Pucar, Kozlobič, Verčon, Bertok, Novak, Ulčnik, Stadina, Božič, Vatovec, Valdovec. Takoj v začetku so Koprčani zabili gol in temu je sledil drugi. Nato so Tržačani prešli v napad in Klabjanu je uspelo potisniti žogo v mrežo. Prvi polčas se je končal z 2-1 v korist Koprčanov. V začetku drugega polčasa je kazalo, da bodo Tržačani izenačili ali celo zmagali. Kmalu pa so Koprčani izvedli oster protinapad in so zabili dva gola ter dobili en avtogol. Končno stanje je torej bilo 5-2 za Koprčane. Pri Koprčanih je bil najboljši Vatovec, pri Tržačanih pa Senica.

Malo pred odhodom iz Kopra so se zbrali vsi dijaki v čitalnici dijaškega doma, kjer je spregovoril Bruno Eler in je izročil tržaškim dijakom pokal in zastavico, kot spomin in priznanje na to srečanje. Odgovoril mu je za tržaške dijake Mario Ban, ki se mu je zahvalil za darilo ter zaželel, da bi se medsebojni stiki še povečali.

ALEKSANDER KRISCJAK

ZOPET PRIHAJA ČAS ZA OBDAROVANJE

Lepa knjiga še vedno najlepši dar

Tržaška knjigarna je pripravila vrsto zbirk mladinskih knjig po znižanih cenah. Na razpolago pa so tudi posamezne, vsakovrstne knjige, primerne za darila manjšim in večjim otrokom in mladincem

Prišli smo v mesec, ko bomo premišljevali kaj naj komu darujemo, še bolj pa nas bo najbrž skrbelo, kaj bomo dobili v dar. Ko hodimo v teh dneh po mestu, vidimo v izložbah toliko lepih stvari. Težko se je odločiti, pa naj izbiramo za druge ali zase. Gotovo imamo tudi že marsikaj izbranega. Vsekakor pa imamo še nekaj časa za izbiranje. In v tem času se odločimo za nekaj, kar nam bo lep in prijeten dar, ki nam bo ostal za dolgo dobo.

IZBERIMO KNJIGO!

* * *

Ko boste ta mesec staršem ali pa drugim, od katerih česa pričakujete, po ovinkih ali pa mogoče tudi kar naravnost izražali svoje želje, tedaj povejte, da si želite tudi lepo knjigo. Ne, ni treba, da bi se vsemu drugemu odrekli, toda vaše obdarovanje naj ne bo brez knjige!

Mogoče imate že v mislih knjigo, ki si jo želite. Pa tudi če ne — kar v Tržaško knjigarno pridite (Ul. sv. Frančiška 20) in našli boste toliko lepih knjig, da nazadnje izbira res ne bo lahka. Tam boste našli razne pravljice in povesti, pa številne slikanice kakor tudi resnejše knjige za večje mladince. Srečali se boste z domačimi pisatelji in pesniki, pritegovali vas pa bodo tudi Jules Verne, Haggard, Karl May in drugi. Lahko si boste izbrali knjigo spominov športnika-motorista Stariča, ki je pobiral lavorike na številnih dirkah, ali pa boste uživali ob neverjetnih zgodbah lažnivega barona Muenchhausna...

V knjigarni boste našli pripravljene razne zbirke knjig. Zbirke so v glavnem že kar tako sestavljene, da so primerne otrokom za določeno starostno dobo — od najmlajših, katerim se že lahko da knjiga v roke, vsaj slikanice, pa do odraslejših, ko jih že zanimajo resnejše, pa vendar napeto pisane stvari. Če boste kupili zbirko, boste tudi prihranili pri izdatkih, kajti če bi kupovali vse knjige iz zbirke posebej, bi morali izdati precej več.

I. Zbirka za najmlajše: L 800 namesto 1055

	Zgodba o morskem konjičku
B. Rudolf:	Zamorček in ladjica
G. Cramton:	Ujka
V. Karadžič:	Laž ima kratke noge
	Slikanica za barvanje
	Slikanica za barvanje

I.a Zbirka za najmlajše: L 625 namesto 840

M. Bor:	Ropotalo in ptice
G. Vitez:	Vesele zanke
J. Jovanovič:	Cekin
	Naše igre
	Slikanica za barvanje

I.b Zbirka za najmlajše: L 570 namesto 760

J. Swift:	Guliver, slikanica
Bevk:	Pazi na glavo
V. Brnčič:	Prelepa Vasiljica
	Naše igre
	Slikanica za barvanje

II. Zbirka za šolarje: L 570 namesto 760

F. Bevk:	Peter Klepec
E. Bass:	Nepremagljiva enajstorica
Kaestner:	Leteča učilnica
J. Verne:	20 000 milj pod morjem

II.a Zbirka za šolarje: L 700 namesto 930

F. Bevk:	Tovariša
E. Bass:	Nepremagljiva enajstorica
K. Capek:	Devet povesti in ena
B. Magajna:	Racko in Lija
L. Starič:	Leteči Kranjec

II.b Zbirka za šolarje: L 960 namesto 1280

M. Lovrah:	Deček konzul
Kaestner:	Leteča učilnica
B. Traven:	Zaklad Sierra Madre
E. Hesselberg:	Kon Tiki in jaz
A. Daudet:	Tartarin iz Tarascona

III. Zbirka za mladino: L 715 namesto 1090

Homer:	Iliada
S. Gregorčič:	Izbrane pesmi
H. R. Haggard:	Salomonovi rudniki
J. Matjašič:	Iz življenja najmlajših

III.a Zbirka za mladino: L 1.100 namesto 1460

Haggard:	Salomonovi rudniki
Langus:	Potovanje v tisočera mesta
G. A. Buerger:	Čudovita potovanja barona Muenchhausna
A. Polenc:	Nastanek življenja

III.b Zbirka za mladino: L 900 namesto 1210

Andersen:	Otroška leta
E. Hesselberg:	Kon Tiki in jaz
M. Hergog:	Anapurna:
Zeromski:	Zvesta reka:

IV. Zbirka za odrasle: L 2.400 namesto 3.200

Karl May:	Lov za milijoni I.-III.

NOVI ANTIMILITARISTIČNI NEMŠKI FILM

«NA VZHODU JE SMRT»

Film pripoveduje o resničnem dogodku, ko je nemška armada ob koncu vojne poslala na fronto tudi oddelke, sestavljene iz petnajstletnih fantov

Erich Maria Remarque je dobil precej naslednikov med nemškimi pisatelji in filmskimi ustvarjalci. Antimilitarizem je bil prikazan v mnogih nemških povojnih romanih, v mnogih nemških filmih, čeprav ne vedno z uspehom. V Nemčiji so izdelali v povojnih letih precej vojnih filmov, ki so odlična kritika nacizma in njegovega načina vodenja vojne. A vsi filmi niso antimilitaristični. Nekateri skušajo prikazati nemške generale kot izrazite antihitlerjance, ki se skušajo rešiti tudi s silo Hitlerja, da bi zopet vzeli v roke vodstvo države in skušali doseči za Nemčijo dostojen mir. Med te lahko prištevamo odlične filme «Canaris», «Zgodilo se je 20. julija», «Operacija Walkira» (druga verzija o 20. juliju), «Vražji general», itd. To so filmi, ki smo jih videli tudi pri nas. Vendarle pa imajo ti filmi neko hibo. V slabi luči prikazujejo le nacistične prvake, armada in z njo generali pa so nedolžni. V teh filmih je jasna namera vzbuditi med Nemci znova ljubezen do armade, do uniform in ker so bili izdelani v zadnjih dveh letih, mislimo, da nismo daleč od resnice, če trdimo, da je te filme naročila Adenauerjeva vlada v želji da bi pridobila prostovoljce za «neomadeževano» nemško armado.

Imamo pa tudi drugo vrsto filmov: «Poslednji most», ki so ga vrteli v Jugoslaviji in ki na zelo human način prikazuje posameznike iz obeh taborov. To je eden izmed redkih filmov, v katerem scenograf, režiser in glavni igralci (vsi Nemci) priznajo, da je nemška armada ravnala med vojno s civilnim prebivalstvom okupirane dežele (v našem primeru Bosne) slabše kot z živino. Scena v filmu, v kateri objokan otrok stoji med ruševinami in med mrliči, bo ostala vsem, ki so film videli, v neizbrisnem spominu. V tem filmu je dejansko nemška armada postavljena na zatožno klop.

Ne bomo tu naštevali glavnih antinacističnih filmov, ker ni to namen članka. Zanima nas kritika militarizma. Kdo ni videl filma «08/15»? Ali ni to duhovita satira na nemški militarizem? Pravijo, da je drug film z enakim naslovom še boljši.

Preidimo k zadnjemu filmu, kateremu je pravzaprav posvečen naslov članka: «Na vzhodu je smrt». Film je režiral Laszlo Benedek, znani režiser filmov «Smrt trgovskega potnika» in «Divjak». Film je povzet po romanu Herberta Reineckerja «Nehajte z junaštvom!» Že sam naslov romana je antimilitarističen. Pripoveduje nam o resnični zgodbi, ki se je dogodila leta 1945 v okolici Ščečina (danes na Poljskem) med ruskim napredovanjem. Vsi se še spominjamo, kako je nacistična vlada mobilizirala in poslala na fronto oddelke sestavljene iz dvanajstletnih, petnajstletnih in drugih fantalinov, članov «Hitlerjugenda», da bi ti skušali zaustaviti napredovanje sovjetskih in ameriških tankov, ko tega ni zmogla več napraviti nemška armada. Film nam pripoveduje o skupini petnajstih dečkov, ki so oblekli uniformo in ki so bili poslani na fronto. Pet mater in ena sestra teh bojevnikov so se odpravile proti fronti, da bi iztrgale oficirjem iz rok svoje sinove in brate. Med njimi je tudi zdravnica, ki pozneje pomaga utrujenemu vojaškemu zdravniku pri delu med ranjenci, je mlada vdova, sestra enega «junakov», ki se zaljubi v invalida. Ženske dospejo na kraj, kjer se bojujejo njihovi dragi, z grozo spoznajo, da niso več otroci, ampak pravi možje, da so že ubijali, da so nekateri med njimi padli in bili ranjeni, oficir, ki načeluje oddelku, pa se zaljubi v mlado vdovo in ker vidi, da matere slabo vplivajo na njegove «vojake», se umakne v zaledje. Poveljstvo pa se s tem ne strinja in «vojaki» se morajo vrniti na fronto. Poslednja slika v filmu, kjer se matere s solzami v očeh poslavljajo od svojih otrok, ki se oddaljujejo na kamionu, nam pove, da vsaka vojna pozabi na solze mater in sestra. Generali vodijo vojsko na zemljevidih ,ne da bi za trenutek pomislili na tisoče vojakov, ki neusmiljeno padajo na frontah.

Režija filma je odlična, film sam je humanitaren, kljub temu pa ga je del nemškega tiska napadel. To vsekakor ni bila dobra reklama za Adenauerjevo armado. Upajmo, da bomo film videli kmalu tudi pri nas.

Zviti kmet

Ljudje so navadno pristranski. Ko zagovarjajo svojo zmoto, jih osramoti šele očiten dokaz.

Neki bogataš je hotel prirediti imenitne igre. Povabil je proti plačilu vsakogar, ki bi pokazal kaj novega, kar bi pač mogel. Med udeleženci je bil tudi šaljivec, znan po svojih ostrih šalah. Obljubil je igro, ki še nikoli ni bila na sporedu v gledališču. O tem so se razširile govorice in privabil je mnogo ljudi, tako da je zmanjkalo mest, ki so bila še pred kratkim prazna. Ko je stopil šaljivec na oder, brez priprave in pomočnikov, se je občinstvo že samo ob pričakovanju pomirilo. Šaljivec pa je hitro skril glavo v obleko ter s svojim glasom tako dobro posnemal prašiča, da so poslušalci vpili, da tiči pod obleko resničen prašič. Velevali so, naj šaljivca preiščejo. Ko so to storili, niso nič našli. Zato so mu na vso moč ploskali, ko je odhajal. To je videl neki kmet in rekel:

«Pri moji veri, ne bo me ugnal!»

In tako je obljubil, da bo isto naslednji dan bolje naredil. Zbrala se je še večja množica. Ljudje pa so že postali pristranski in jim je bilo več do tega, da bi kmeta zasmehovali kot pa gledali. Nastopila sta oba. Šaljivec je zacvilil prvi in sledilo je ploskanje ter odobravanje. Kmet se je delal, kot bi pod plaščem skrival prašiča. (Skrival ga je tudi zares). Prašiča je tako stisnil za uho, da je v bolečini iztisnil svoj pravi glas. Ljudstvo pa je vpilo, da je šaljivec prašiča mnogo natančneje posnemal, in kričalo:

«Ven s kmetom!»

Kmet je tedaj potegnil pravega prašiča izpod obleke ter z očitnim dokazom grajal grdo zmoto:

«Glejte, ta dokazuje, kakšni kritiki ste».

Po Fedru J. F.

URARNA ZLATARNA
GRUDEN KAREL
TRST — UL. C. BATTISTI 13
TEL. 96306
Bogata izbira ur najboljših znamk
Zajamčena popravila - Cene zmerne

„Oglasov ne plačuje trgovec, ki oglase naroča in tudi ne kupec, ki pri tem trgovcu kupuje. V resnici plača oglase konkurent, ki sam ne oglaša."

Herbert Casson

TVRDKA
JOŽEF SILA
UVOZ IZVOZ
VSAKOVRSTNEGA LESA ZA PREDELAVO IN KURJAVO TER JAMSKEGA LESA
TRST - Ulica F. Filzi štev. 23 - Telefon 37-004

AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE
FRANC LIPOVEC
Vsakovrstni prevozi
z osebnimi luksuznimi avtomobili Fiat 1400 za tu in inozemstvo
GARAŽA: Ul. Timeus 4, tel. 90-296
STANOVANJE: Ul. F. Severo 6 tel. 33-113

Batič Franc
KLJUČAVNIČARSKA MEHANIČNA DELAVNICA
TRST
Ul. F. Crispi 15
Telefon 95214

Gostilna „Ex Ussaro" lastnik Ivan Filipčič
TRST — UL. CARDUCCI ST. 41 (NASPROTI POKRITEGA TRGA)
VAM POSTREŽE Z NAJBOLJŠIM DOMAČIM IN ISTRSKIM VINOM IN DOMAČIM PRSUTOM.

Dopisi iz naših krajev

O zapuščenih zemljiščih

Mislim, da so tudi drugje, kakor so pri nas v Barkovljah, hektari in hektari zemlje zapuščeni in neobdelani. Nekateri od teh se nahajajo v krasni sončni legi, v popolnem zavetju in celo v neposredni bližini hiš. Če pomislimo, da so v največji bližini mesta, dobijo taka zemljišča še večjo vrednost, kajti vsak pridelek se lahko proda v svojem kraju in se tako prihrani na času in denarju za prevoz.

Ko gledaš na našem raztegnjenem pobočju neštete police, ki jih nosijo do dvajset metrov dolgi in večkrat tudi štiri metre visoki zidi, da ne govorim o tistih, ki jih presegajo v višini in dolžini, stojiš pred vprašanjem, koliko truda in znoja je bilo treba vložiti v tako delo. So taki zidi, ki so sestavljeni iz manjših kamnov, ki jih je povprečno močan človek lahko dvigal, a v zidu so tudi taki kosi, ki tehtajo tri sto do štiri sto kilogramov. Ko jih gledaš nanizane v dolgi vrsti, se vprašuješ, kako so jih mogli naši očaki prenašati po deset in več metrov daleč od mesta, kjer so ga izruvali, posebno če pomislimo, da so rabili za tako naporno delo čisto primitivni sredstvi, debelo desko in debel drog. Se bolj se boš začudil, ko ugledaš tako «skalo» postavljeno dva in tudi tri metre visoko.

Po ustnih sporočilih so izruvali take velike kamne s pomočjo vode in to v zimskem času. Najprej so izklesali nekaj odprtin, v katere so zabili debele lesene zagozde, da se je kamen samo za spoznanje odtrgal od celote, nato so nalili v nastalo odprtino vode, ki je ponoči zmrznila in ko so se vrnili v jutranjih urah na delo, je bil kamen že ločen od celote. Kakor se zdi, ni zahtevalo tako delo posebnega truda, kajti glavno delo je opravila voda, a temu je sledilo prenašanje in postavitev kamna na mesto. Tako naporno delo je trajalo brez prestanka po cele mesece, dokler ni bil zid dokončan.

In kakšna je bila površina zemlje nad tem zidom Dostikrat precej obširna a večkrat tudi neznatna, ker je na stotine in stotine takih «paštnov», ki merijo v globino le nekaj metrov.

Ali se je izplačalo tako naporno delo za pridobitev koščka zemlje? Po današnjem gledanju prav gotovo ne, a pomisliti moramo, da so živeli takrat naši ljudje izključno od kmetijstva oziroma od vinogradništva, kajti po naših policah so rasle svoj čas povečini trte in le v majhni meri sadna drevesa, od katerih so zavzemale prvo mesto češplje in hruške. Ob zidih, ki so tvorili mejo s sosedom, so rasle tudi smokve in le tu pa tam si našel češnjo ali druga drevesa. Pozabil bi kmalu na oljke, ki so bile nasajene v skupinah in taki nasadi so bili posebno obsežni pod Kontovelom in so segali do barkovljanskega Kozjaka.

Vsakdo si lahko predstavlja, kako je moralo biti lepo po naših policah, posebno spomladi, ko je bilo drevje v polnem cvetju in pozneje, ko so se trte in sadna drevesa pokrili z vsemi odtenki zelene barve. Prišla je nato jesen in po tistih policah je vladalo veliko veselje, ko se je trgalo črno in belo. Brente in brentači so se nosili po vseh barkovljanskih klancih in čez nekaj mesecev se je začelo spet življenje z rezanjem in vezanjem trt in z drugim delom, tako, da so bile naše police vedno polne življenja.

A danes? Spijo naše police že nad petdeset let in po klancih ne srečaš živega bitja skozi ves dan. Vse je zapuščeno in zanemarjeno. Kje pa tiči vzrok? Ni ga težko iztakniti. Naše mesto se je začelo pred tolikimi in tolikimi leti širiti in se razvijati. Za zidanje so bili potrebni zidarji in z zidarji so prišli do zaslužka tudi drugi obrtniki, od kovača in mizarja do pleskarja. A tudi prosta luka se je širila in njeno delovanje se je večalo iz dneva v dan. Delo v mestu je bilo tupatam tudi težko, a večinoma lažje od kopanja zemlje in tudi zaslužek je bil večji, kajti zgodilo se je večkrat, da je suša ali moča vzela kmetu večji del pridelka, če ga ni pobila toča in loncu je pretila nevarnost, da ne bo vsak dan poln, delo v mestu pa je jamčilo zanesljiv zaslužek, ki se je skrčil samo ob dolgem deževju ali hudem mrazu.

Ali bi se dala najti pot, ki bi dovedla do spremembe današnjega stanja takih zemljišč? V popolnem obsegu prav gotovo ne, a deloma prav lahko. Res da ležijo nekatera zemljišča daleč od lastnikove hiše, a so tudi taka, ki so v neposredni bližini te in bi se lahko izkoristila z majhnimi stroški. Nasadi kake vrste donosnih hrušk, saditev zelja in poznejše kisanje, krompir in še kaj drugega, bi mogoče zbudilo iz zaspanosti manjše in večje posestnike, za kar bi bila potrebna proučitev današnjega stanja in na podlagi tega poznejši nasveti naših strokovnjakov. Ni rečeno, da bi bil uspeh hiter in popoln a če bi se rešil le del takih neobdelanih zemljišč, bi ti moderni pionirji, ki bi sledili v ljubezni do zemlje svojim prednikom, lahko našli posnemovalcev in kar bi bilo v tem pogledu rešeno, ne bi bilo prav zavreči. Naši strokovnjaki naj temeljito proučijo to pereče vprašanje in ni izključeno, da bodo njihovi nasveti naleteli na razumevanje marsikoga, kajti važnost tega vprašanja se ne ustavi v Barkovljah, ampak gre po vsem našem pobočju od Brega do Križa in še dalje.

Misel mi je kar naenkrat zaplavala proti Grljanu. Pojdi enkrat z menoj! Sla bova tja v največji burji. Od kontovelskega pristana do miramarske postaje boš skušal prižgati cigareto in boš za to delo porabil pol škatle vžigalic. Ko bova prišla na tisto ozko cesto, ki te pelje tik ob morju od Grljana do Križa, boš zopet prižgal cigareto in boš držal vžigalico še dolgo v zraku. Ugasnila bo, ko bo vsa pogorela. Ali ne vidiš na tem pobočju, ki se razteza nekaj kilometrov na dolgo v samem zavetju, našo «riviero»? Če komu le omeniš, kaj bi lahko vse tam nastalo, se ti bo posmejal in te pomilovalno premeril. Veš zakaj? Ker si Slovenec. Ko bi bil Nemec, ki je znan po svoji vztrajnosti ali pa Čeh, ki Nemca prekaša s svojo iznajdljivostjo in trmo, bi se tam že kopali jarki za napeljavo vode. V duhu vidim trume Tržačanov, ki se sprehajajo po tisti cesti do Križa in ki vsrkavajo naravne dišave, ki jih oddajajo vijolice in nageljni, obdani od vrtnic, sabelj, dalij in drugih cvetic, ki jih kupuješ v vseh mogočih barvah od naših cvetličark. Take cvetice pa prihajajo od drugod in bogatijo druge. Nič ne maram, če se bo kdo kritično namuzal pri teh zadnjih vrstah, a vendar je lepo, če se človek zaziblje v take sanje, ki se... lahko uresničijo.

R. P.

Oporni zid nad Barkovljami.

Kaj moramo vedeti o gnoju

Po naših zemljiščih vidimo še vedno — čeravno ne toliko kot nekoč — kupe gnoja, ki ležijo tamkaj po več tednov, včasih celo od pozne jeseni do pomladi. Takšno ravnanje je napačno in skrajno negospodarsko. Gnoj ni nekaj mrtvega, kot je n. pr. kup kamenja. Med ležanjem se snovi v gnoju razkrajajo in pretvarjajo, voda pa jih izpira. Pri razkrajanju se tudi razvijajo hlapne snovi, ki v obliki plina uhajajo v zrak. Takšna snov je predvsem dragoceni dušik. Dežnica pa izluži iz gnoja druge redilne snovi: fosforno kislino in kalij. Kaj nam še ostane v gnoju? Nič več kot suha snov, s katero si malo na boljšem. Na mestih, kjer je gnoj ležal, je zemlja pregnojena, ker dež izpere iz gnoja njegove najboljše snovi, drugod je pa zemlja malone nepognojena, ker ji izprana tvarina kaj malo zaleže. Če iz enega ali drugega razloga razvozimo gnoj na zemljišča in ga ne moremo torej podorati, je veliko bolje, če ga raztrosimo. Tako ga dež enakomerno izpira in se njiva enakomerno pognoji! Če pa ni dežja, se raztroseni gnoj zasuši in tako prestane nadaljnje razkrajanje. To tudi prepreči, da bi bila posamezna mesta pregnojena in bi tamkaj rastline prebohotno rastle.

Vsekakor pa pomeni tudi to še vedno izgubo. To zmanjšamo če pustimo gnoj samo v enem kupu, ki ga temeljito stlačimo in denemo vmes nekaj plasti zemlje. Sicer pa ne more tako spravljen gnoj nikoli imeti tiste vrednosti in v zemlji tistega učinka, kot ga ima gnoj iz gnojiščne jame, ki ga takoj podorjemo.

Že zgolj zaradi truda, ki ga imamo s pospravljanjem gnoja, ne smemo z njim tako ravnati. Umno gospodarjenje zahteva, da posvetimo temu gnojilnemu sredstvu vsestransko pažnjo in z njim ravnamo tako, da nam bo čimbolj zaleglo.

* * *

Dober gnoj pomeni v kmetijskem gospodarstvu zlato. Tega je pri nas še zelo malo, ker je razmeroma malo kmetij z dobro gnojiščno jamo, a še manj takih, ki bi znale ali hotele dober gnoj tudi napraviti ali, rekli bi, pridelati. Da, dober gnoj je treba pridelati, to je skrbeti, da je v gnojnem kupu le toliko zraka, toplote in vlage, kolikor je to za ugodno razkrajanje potrebno. Seveda je vrednost gnoja odvisna od krme, živine, nastilja i. e.

In če napravimo še toliko in še tako dober gnoj, vedno ga bo premalo. Njive in vinogradi ga nimajo nikoli dovolj. A če ga damo njim, ga ni za drugo zemljišče. Kje naj ga vzamemo za senožeti, ki jih ne smemo in ne smemo zapustiti, če hočemo ohraniti obdelano zemljo na primerni višini rodovitnosti in bo pridelek s polja in iz vinograda, a tudi s senožeti zadovoljiv.

Iz te zadrege si moremo in tudi moramo pomagati z napravo mešanice ali komposta. Sicer smo o tem že govorili, a menimo, da je vredno spet na to opozoriti naše kmetovalce. Za to govorita dva razloga: gospodarska vrednost tega gnoja, ki pa nam je skoro popolnoma nepoznana. Z besedo «gnoj» razumemo le hlevski gnoj. V tem napačnem pojmovanju je tudi napačno gospodarjenje in v njem ogromna vsakoletna gospodarska škoda. Naravni gnoj pomeni delno razkrojene rastlinske in živalske ostanke. Ker so rastline in živali živa bitja s svojimi organi, je takšen gnoj organska snov. Semkaj štejemo tudi sveže rastline (n. pr. deteljo) ki jih sveže zaorjemo z namenom, da z njimi dotično zemljo pognojimo (zeleno gnojenje). Gospodarsko pravilo pravi: Čim več tega, kar je zrastlo iz zemlje, naj se vrne v zemljo. Edino tako moremo obdržati ravnovesje med naravo in našimi interesi, odnosno gospodarskimi težnjami. Čimveč teh ostankov gre v nič, tem večja gospodarska škoda in nevarnost za nadaljnje uspešno gospodarjenje. Takšno ravnanje z zemljo imenujemo roparsko gospodarjenje.

Naravnega gnoja nam ne dasta le hlev in stranišče, čeprav sta ta najboljša vira za popolno naravno gnojilo. Pripraviti si ga moremo tudi na drug način, n. pr. v gozdu, na senožeti ali gmajni — povsod, kjer razpada listje, trava, dračje in zatira rastlinsko rast mah. Vse to znesemo na primerno mesto in stlačimo na kup. Gnoj iz te mešanice ne bo prav idealen. Moremo pa ga izboljšati in napraviti iz njega popolno gnojilo ali takšno, ki bo dalo zemlji vse redilne snovi. Mešanica iz listja, trave, dračja in mahu bi dala, ko bi v določenem času razpadla v humus, pretežno dve snovi: kalij in apno. Če ji dodamo gnojnico in straniščnik, jo obogatimo še z dušikom in fosforno kislino. Kup dobro stlačimo in pokrijemo z zemljo. Vsake 3—4 mesece ga premešamo. Mešanica se počasi razkroji in spremeni v črno sprstenino (v 1 in pol — dveh letih). Ta gnoj je odlično gnojilo vsem kulturam, posebno primerno pa je za vrtove in senožeti. Namenjeno pa naj bo senožetim, ker za vrtove si ga lahko pripravimo doma iz vsakovrstnih odpadkov. Če le možno, napravimo takšno mešanico na senožeti, ki jo nameravamo pognojiti. Tako si prihranimo trud in stroške, ki bi jih imeli, če bi gnojili s hlevskim gnojem (ki ga, kot rečeno, niti ni) ali pa če bi mešanico napravili drugje.

ŠEMPOLAJ

Naše prosvetno društvo «Zarja v svobodi» je predzadnjo soboto zvečer počastilo spomin S. Gregorčiča. Učitelj Srečko Sušteršič je poljudno in nazorno prikazal S. Gregorčiča kot pesnika in kot človeka, učiteljica Irma Legiša pa je njegova izvajanja dopolnila z odlomki iz ustreznih Gregorčičevih pesmi. Boris Zidarič je recitiral «Bratje v kolo», pevski zbor pa je zaključil proslavo s pesmijo «Eno devo le bom ljubil». Žal je naključje preprečilo številnejšo udeležbo pri tej sicer skromni, a dostojni proslavi. Priporočamo, da se v podobnih primerih obvesti javnost po časopisu. Ob tej priliki pozdravljamo naše mlade intelektualce, ki se vključujejo v aktivno sodelovanje na kulturno-prosvetnem področju in tako prispevajo k temu napredku.

ŠTIVAN

Na princevem (Turn-Taxis) zemljišču ob stari cesti Štivan-Tržič že utrjujejo temelje za novo tvornico časopisnega papirja, ki ga menda primanjkuje. Obrat bo največji te vrste v Italiji in bo opremljen z najmodernejšimi strofinskega izvora. Zaposlil bo od 3 do 400 ljudi (uradništva, specializiranega osebja, kvalificiranega in nekvalificiranega delavstva). Obrat bo stal na področju naše občine, kar obvezuje podjetje, da sprejme prikladno delavstvo predvsem iz te občine, in to še posebno, ker je pri nas mnogo brezposelnih. Zastopnik podjetja je to obljubil in upamo, da se obljuba ne bo izjalovila.

SLIVNO

Naša vas je, kot znano, na bregu in zato nam voda dela preglavice kot menda nobeni drugi vasi naše občine. Nalivi rušijo vaške poti odnašajo grušč in večkrat popolnoma onesposobijo cestišče. To se ponavlja iz leta v leto. Tudi zadnje deževje je poti močno pokvarilo. Če je torej kje potrebno temeljito urediti vaške poti, je to pri nas. Upamo, da bo občina uvidela to nujnost, in istočasno vzela v resen pretres tudi pot proti Sesljanu, o kateri smo že dovolj pisali.

Čitamo z zanimanjem razpravo o režnji trt. Mi se držimo stare navade in obrezujemo trte, ko odpade njihovo listje. Naši predniki so menda poskušali tudi z režnjo ob listju in puščali na obrezanih mladikah listje. Baje pa so tako obrezovali le vsako drugo leto. Naše splošno mnenje pa je: Pusti trto, dokler ima liste! Pohitimo raje z drugimi opravili, ki nam morejo prinesti veliko gospodarsko korist, na pr. z zimsko pripravo (rahljanjem) in gnojenjem zemlje, z izboljšanjem travniškega in pašniškega sveta, z napravo mesanca ali komposta za gnojenje travnikov itd.

NABREŽINA

Že pred več leti (v fašistični dobi) so začeli v vojaške namene graditi blizu občinskega sedeža precej prostorno poslopje. Dogradili so le stene. Tako stoji stavba že več let. Kot slišimo, je prefektura stavko odstopila naši občini. Zanjo se zanima neko manjše tržaško kovinarsko podjetje, ki bi rado premestilo semkaj svoj obrat. Kot slišimo, mu bo občina to stavbo prodala, in to s pogojem, da bo podjetje zaposlilo tudi domače delavce. S tem se vsi strinjamo, ker so solidna podjetja občini v korist.

SESLJAN

Ko je posestnik Žužek iz Mavhinj peljal dne 21. novembra drva v Sesljan, mu je burja na mostu čez avtostrado prevrnila voz. K sreči jih ni sunila čez ograjo in z njimi vred tudi vprežno živino. Tukaj je burja vedno imela «mlade» in jih bo imela odslej še bolj. Ogrožala bo voznike in tudi pešce. Most je treba temeljito zavarovati z ograjo. Čudimo se, da ni cestna uprava ANAS to že izvršila in pušča most v takšnem stanju.

Druga zadeva pa je ta-le: Stara pot proti Sesljanu in osnovni šoli je prekinjena in morajo otroci iz Vižovelj in tega dela Sesljana v šolo po novi cesti na glavno cesto in skozi obcestni Sesljan. To velja seveda tudi za vse pešce, ki imajo posle s središčnim Sesljanom. Takšen dohod do šole ni le skoro štirikrat daljši, ampak je tudi zelo nevaren. Starši se bojijo pošiljati svoje otroke k pouku. To je cestni upravi že znano. Zakaj torej ne napravi stopnišča malo niže mosta — na mestu prejšnjega cestnega križišča, kar je bila že obljubila? Prizadeti vaščani in tudi sosednje vasi so zaradi tega neupravičenega ravnanja zelo ogorčeni in zahtevajo, da se ta zadeva takoj reši.

Naše prosvetno društvo «Morje» bo skoro dobilo nekaj knjig, ki bodo prvi temelj naši knjižnici. To pa je še malo. Ker je dobra knjiga zlasti v naših prilikah velikega pomena, prosimo vse one, ki razpolagajo s primernim čtivom, da ga odstopijo našemu društvu. S tem se bodo oddolžili svoji narodni dolžnosti in nam pomagali v borbi za čim večjo prosveto.

KRIŽ

Nedeljski pevski koncert proseško-kontovelskega pevskega zbora je privabil v dvorano «Padlih borcev za svobodo» precej ljubiteljev pesmi, a še mnogo več bi jih bil, če bi ne bila nedelja tako hladna. A že to število pove, kako draga nam je naša pesem. Križani smo pevci, ki radi pojejo in petje poslušajo. Če bi bila naša mladina le malo bolj požrtvovalna, bi tudi naši pevci nastopili tako uspešno, kot je to bilo z nedeljskim nastopom omenjenega zbora, ki nas je s svojimi ubrano izvajanimi umetnimi pesmimi zelo zadovoljil in žel naše priznanje. Dobri glasovi, disciplina, odličen pevovodja so jamstvo za še večji bodoči uspeh.

* * *

Nekateri gospodarji so se lotili gnojenja travnikov s hlevskim gnojem. To je gospodarsko važno opravilo. Prav pa bi bilo, če bi se naučili na to gnojenje z mešanjem (kompostom), ki je za travnike najboljše in tudi najcenejše gnojilo.

SAMOTORICA

Kot smo čitali, je predsednik pokrajine prof. Gregoretti pokrajinskemu svetovalcu Grbcu in devinsko-nabrežinskemu županu med drugim obljubil, da se bo zavzel za otvoritev kmetijskih strokovnih tečajev po naših slovenskih vaseh. To pomeni za tečaje v slovenskem jeziku, ker le tako more biti ta in sploh vsak pouk uspešen.

Že dolgo pogrešamo takšno izobraževanje in tudi mi si ga zelo želimo. Upamo, da bo obljuba gospoda predsednika zalegla. Vendar bi nič ne škodilo, če bi se za to zadevo pobrigala tudi naša občina.

ŠE O REZANJU TRT

Mnogo let se bavim z vinogradništvom ter sem zares pravi ljubitelj trtoreje, zaradi tega sem se skušal čimbolj izpopolniti v tej stroki.

Nedvomno je treba rezati trte od jeseni do spomladi, ker drugače ne more biti. Jaz pa vsako leto približno mesec dni po trgatvi obrežem trte, na mladikah, ki so namenjene za prihodnje leto, pustim liste, kolikor jih pač ostane. Če vreme dopušča je vinograd do božiča odpravljen, tako da ostane še kopanje.

Tako delam, odkar sem se začel z vinogradništvom ukvarjati, pa nisem opazil, da bi trte zaradi tega opešale ali da bi jim pri rašči in zarodu škodovalo. Iz tega sklepam, da tako ravnanje trtam ni škodljivo, in res se letina vsako leto prav zadovoljivo obnese.

Glavno je, da se trte pravilno obrežejo. Seveda od starih trt ne smemo preveč zahtevati, pravočasno moramo škropiti trte in jih žveplati, ter skrbeti je treba, da se zemlja ne preobloži z raznimi posevki.

Na Tržaškem smo mali kmetje, ki bi hoteli na tisti pesti zemlje, ki jo posedujemo, pridelati med trtami krompir, fižol, koruzo in drugo, na jesen pa še vrzote ali ohrovt in seveda tudi prvovrstno vino. To pa ne gre! Imamo že itak izrabljeno zemljo, kateri primanjkuje gnoj, ki ga nimamo. Pomagati si moramo kakor moremo in vemo, če od trte zahtevamo, ji moramo tudi dati.

V pojasnilo Kraševcu iz Rocola: Predvsem je treba vedeti, kake sorte je trta, in se po tem ravnati. So trte, ki zahtevajo daljše in krajše mladike. Nikakor pa ni rečeno, da je treba vsem trtam pustiti štiri mladike. Če je trta zelo razvita, močna, dovolj stara in razraščena pustim do tri mladike, vsem ostalim po dve in eno mladiko, samo na latnikih pustim več mladik. Tudi tu je treba ravnati previdno, drugače se trta izrabi in opeša za prihodnja leta.

Če prijatelj iz Rocola ne verjame mojim trditvam, ga vabim da si pride ogledat moj vinograd prihodnje leto pred trgatvijo, seveda če ne bo toče.

Tudi ne drži, da je treba po toči vzeti škarje in trte obrezati, po toči je treba hitro dobro poškropiti in žveplati, da grozdje, kar ga je ostalo, in mladike ozdrave. Vsi tisti, ki niso tega storili, so vse izgubili in so se bridko kesali.

Kakor veste, so tu pri Sv. M. M. sp. v Žavljah otvorili novo tovarno cementa (Cementificio d'Italia). O tem se je že mnogo pisalo in govorilo, da še vedno trosi prah cementa naokoli, tako, da je vsa okolica okužena, enako tudi posevki in povrtnina, na trtah je plast cementa centimeter debela. Za trgatev je bilo treba čakati na dež, da je grozdje opral. Če hočeš v vinograd, se moraš preobleči ali čakati na dež, vsa nova stanovanja tam okoli, ki jih je mnogo, občutijo to strašno nadlogo, še prostorov ne morejo prezračiti. Ko piha njih naproti veter, prah se jim useda po vseh kotih in po opremi. Ali ni to žalostno, da se v teh naprednih časih kaj takega dogaja?

Vse intervencije pri raznih oblasteh, pri kmetijskem inšpektoratu in drugod niso prav nič zalegle. Same prazne obljube brez haska, ljudje se vprašujejo, kdaj bo te nesnage konec?

Apeliramo na pristojne oblasti, posebej na higienski urad, da o tem nanovo opozore vodstvo tovarne, ki naj poskrbi, da bodo čimprej to uredili.

SKEDENJSKI KMETOVALEC

KNJIŽNICARJI in DRUSTVENI GOSPODARJI!

Oskrbite svojim članom prijetne zimske večere s tem, da jim nudite

«PRIMORSKI DNEVNIK»

Najbolje bo, da se nanj kar naročite. Zadostuje, da telefonirate na

stev. 37338

Naročniki! KUPUJTE pri TVRDKAH, ki oglašajo v našem listu!

IZKLJUČNO PRI «CASA DEL CICLO»

kolesa znamke JULIA zajamčene

TRST
Ul. Valdirivo 21
Tel. 35-860

IMPEXPORT

TRST, ULICA C. BATTISTI STEV. 23-I NAD.
Tel. 44-208 - Telegr. IMPEXPORT - TRIESTE

UVAZA: Vsakovrstni les, drva za kurjavo, gradbeni material

IZVAZA: tekstil, kolonialno blago in raznovrstne stroje

SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA VSAKOVRSTNE KOMPENZACIJE

Ribarič Ivan

IMPORT ◆ EXPORT

VSEH VRST LESA IN TRDIH GORIV

TRST — ULICA F. CRISPI 14 — TEL. 93-502
ULICA DELLE MILIZIE 19 — TEL. 96-510

TRST - Ul. Moreri 7
Telefon št. 28 373

POŽAR ARTEMIO

TOVORNI PREVOZI

v vse kraje, tudi v inozemstvo

MAGAZZINI DEL CORSO vam nudijo:

Popolno jamstvo za vsak nakup po NEPREKOSLJIVIH CENAH!

DEŽNE PLAŠČE
POVRŠNIKE, SUKNJE, originalne LODEN, MONTGOMERY
za dame, gospode in otroke

Dež? Mraz? Slaba vreme? NE BODITE V SKRBEH!

fischbein

Obiščite nas in se prepričajte!

MAGAZZINI DEL CORSO TRIESTE - Corso Italia 1 (ang. p.za della Borsa); tel. 29-043

SPREJEMAJO SE BONI ZA ODPLAČILA NA OBROKE

Burja in mraz

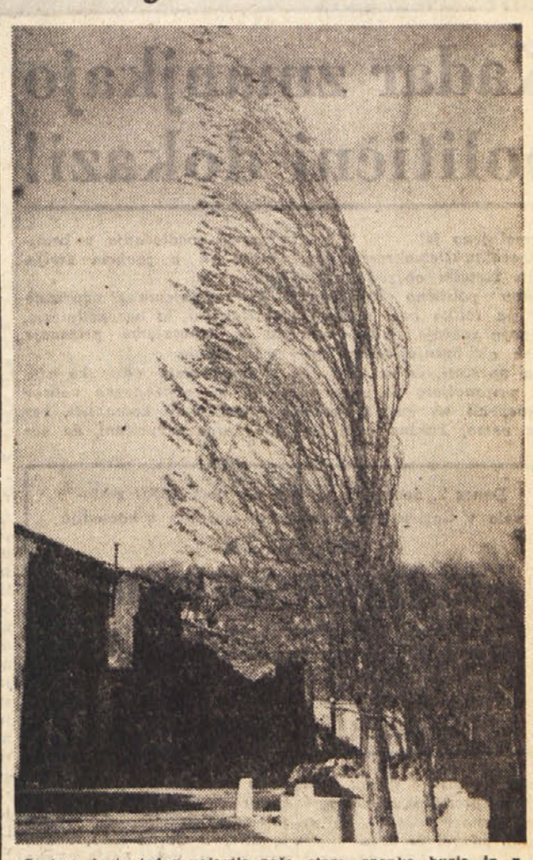

Spet se je ta teden pojavila naša stara znanka burja in z burjo je pritisnil tudi mraz. Ko je burja najbolj razsajala, so njeni sunki dosegli v mestu kar 100 km na uro. Pošteno je pihala tudi na Krasu in upogibala drevje, kot vidimo na gornji sliki. Posebne škode pa vendar ni napravila in zdi se, da ne bo kmalu ponehala

Ob prvem mrazu so se po Krasu pojavile tudi prve snežinke, a le za malo časa. Sneg je zdaj videti le na daljnih hribih. Na Krasu pa že pošteno zebe; temperatura pada pod ničlo in led je pokril luže ter kraške «kale», kakor tega, ki ga vidite na sliki. Ledena površina že vabi otročad, pa je zelo nevarna. V tem kalu so pred leti utonili pod ledom trije otroci

Zaradi burje in mraza so prizadeti tudi cvetličarji na Proseku. Gospodinja izbira «martinke», ki niso še toliko prizadete. Kaj pa hočemo, «pozimi pa rožice ne cvetoo», kakor pravi naša narodna pesem

Zunaj je mraz in piha burja. Čeprav so pridelki že pod streho, bi imel kmet še vedno opravka zlasti v vinogradih, a v takem vremenu je to nemogoče. Kljub temu pa kmet ne more ostati križem rok. Če ne more v vinograd, ga čaka delo v kleti. Zaradi vremenskih razmer ni bil letošnji vinski pridelek velik, vino pa bo prav dobro in okusno. Dober kletar se zaveda, da je treba z vinom skrbno ravnati, sicer se lahko pokvari in bi bil ves trud zaman

Foto M. Magajna

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

Kadar zmanjkajo politični dokazi!

Dopolnjeno je!

Liberalna «Demokracija» je v zadnji številki objavila vrsto člankov politično nezrelega, zato pa toliko bolj nizkotno osebnega značaja, da se mora človek ob branju takega pisanja vprašati, če se SDZ in SKS pripravljata na upravne volitve, ali na kaj drugega.

Ne vemo, kakšne cilje zasleduje, ko piše o svojih political̆nih nasprotnikih vse mogoče, na primer tudi to, da so telesno zdravi in čilih.

Ali si morda želi odgovora? Ali bi morda rada, da bi mi potipali pisca, kjer ga najbolj čevelj žuli, kajti normalni ljudje se ne morejo spuščati v takšno polemiko.

Napredno časopisje nima namena obrekovati in tudi ne bo imelo, ker ima preveliko odgovornost do delovnega ljudstva, da bi si lahko privoščilo obešenjaški humor, ki ga je zmožen samo tisti, ki ima jasno pred očmi dejstvo, da je politika SDZ in SKZ na Tržaškem za vedno pokopana (glej izide letošnjih upravnih volitev v Trstu, kjer sta omenjeni desničarski organizaciji izgubili absolutno vse položaje v okoliških občinah, kjer nista nikjer v večini, v dveh občinah pa niti v manjšini, in kjer sta s težavo obdržali komaj enega svetovalca v mestnem svetu, proti dvema, ki so ju izvolili napredni Slovenci) in ki se zavestno boji, da se bo kaj podobnega primerilo tudi na Goriškem.

Zakaj se SDZ in SKZ poslužujeta malomeščanskega načina propagande? Ali jima manjkajo politični argumenti? Ali nista sposobni dati našemu delovnemu ljudstvu v Italiji jasne perspektive?

Vse kaže, da jih še vedno bremeni velika odgovornost iz leta 1953, ko so pozivali slovenske volivce, naj glasujejo za Krščansko demokracijo. Ali ni 238 glasov za Krščansko demokracijo v Doberdobu, 286 glasov za KD v Sovodnjah ter 148 glasov za KD v Steverjanu posledica politike SDZ in SKZ?

Ne morejo se otresti niti zanimivega primera iz letošnjih upravnih volitev v Rablju, kjer so pozivali slovenske volivce, naj «naredijo križ čez križ», namreč križ s svinčnikom čez znak Krščanske demokracije na volilnici.

Po drugi strani pa so polni hvale do Italijanske liberalne stranke, o kateri je «Demokracija» od 21. septembra 1956 objavila pod naslovom «Živahnosti italijanskih liberalcev», članek o nekem sestanku liberalcev s sledečim poučnim odstavkom:

«Goriški Italijanski liberalni stranki gre zasluga za sklicanje omenjenega sestanka, ki je res umesten in uspešen, ker nudi vsakemu demokratično in prosto besedo in utegne jasno prikazati gospodarski položaj Goriške, njegove nedostatke in ovire ter izhodišče iz morebitne zadrege.

Na vsak način si s takimi nastopi liberalci pridobijo precej simpatije v italijanski javnosti, in bližnje volitve bodo verjetno že pokazale prve sadove..! Želimo le, da so strpljivi in uvidevni do slovenske manjšine in da proti njej ne dovolijo nobenih šovinističnih izpadov!»

Ali bi se politika SDZ usmerila k liberalcem, če bi bili bolj «strpljivi in uvidevni do slovenske manjšine»? Ali bi liberalno krilo slovenske desnice raje propagiralo za PLI, ker bi se hotelo otresti pritiska klerikalne politike voditeljev SKZ, ki težijo k demokristjanom?

SDZ in SKZ bi morali imeti toliko poguma, da bi jasno povedali, da so njihovi razredni interesi na strani liberalcev, ki sodelujejo v vladi samo zato, da branijo interese velikih posestnikov in industrijcev.

Mi se nismo bali in se ne bojimo povedati, da sodelujemo na volitvah s komunisti, socialisti ter vsemi, ki jim je demokracija podlaga za sodelovanje. Ne bojimo se povedati, da nas z italijanskim delovnim ljudstvom vežejo nerazdružljive vezi, ki so pogojene v skupnih težavah, v skupni borbi za kruh, v skupni borbi za pravice delavcev in kmetov ter srednjih slojev, v skupni borbi demokratičnih množic, da si na podlagi ustave kot temeljnega zakona izbojujejo pravico do soodločanja v proizvodnji in v javnem življenju.

Mi sodelujemo z naprednimi Italijani, ki nas podpirajo, da si izbojujemo priznanje naših pravic.

Imamo čisto vest, ko stopamo na pokrajinske volitve s socialisti in komunisti, ker smo trdno prepričani, da nas bodo predstavniki teh strank, kakor so nas že (izbojevali so nam pravico, da gostuje SNG v Gorici itd.), vedno podprli v naši borbi. Take podpore pa nismo in ne bomo dočakali od KD in njej sorodnih strank, čeprav SDZ in SKZ propagirata zanje.

Slovenska manjšina v Italiji bo slej ali prej našla skupno gledanje na kulturna, narodnoobrambna, socialna in gospodarska vprašanja, ne da bi jo pri tem slepilo ozko politično strankarstvo.

Liste občinske enotnosti po okoliških občinah ter vstop neodvisnega kandidata g. Rudija Bratuža na Listo naprednih Slovencev predstavljajo odločni korak na tej poti, ki edino lahko vlije manjšini vero v nadaljnji obstoj in razvoj.

G. V.

Danes 2. decembra bo pod okriljem ZSPD gostovalo v Gorici gledališče iz Nove Gorice s komedijo

Avera Hopvooda

«VZORNI SOPROG»

Prva uprizoritev bo popoldne ob 16. uri, druga pa zvečer ob 20. uri v Prosvetni dvorani na Korzu Verdi

Predprodaja vstopnic danes v kavarni Bratuš. Cene: 1. prostori 200 lir, 2. prostori 150 lir in stojišča 100 lir

UPAMO, DA NE BO OSTALO LE PRI BESEDAH

Župani štirih beneških občin so razpravljali o gospodarstvu

Poslanec Driussi je obljubil pomoč oblasti z raztegnitvijo enega izmed zakonov za Srednjo Italijo in zakona o prosti coni na čedadsko okrožje

V prvih dneh pret. tedna so se v St. Lenartu sestali župani in tajniki iz grmeške, sredenjske, dreške in šentlenartske občine, da se skupno z demokrščanskim poslancem Driussijem pomenijo o gospodarskem stanju občin Nadiške doline.

Driussi je hotel opravičiti razdejanje in odvoz strojev iz cementarne v Cemurju, pri zapori katere je ostalo brez dela nad 100 delavcev iz okoliških občin. Kako velika je brezposelnost v teh občinah čedadskega okrožja, nam ni potrebno posebej poudarjati, saj gre vsako leto na stotine ljudi v emigracijo. Z zaporo edinega industrijskega podjetja v Cemurju je odpadla še zadnja možnost zaposlitve na domačih tleh in razumljivo je bilo ogorčenje, ki je spremljalo razdejanje industrijskega objekta pri Ažli. Poslanec Driussi je na sestanku izjavil, da se skuša v parlamentu doseči raztegnitev zakona o olajševanju industrijskih gradenj, ki je sedaj v veljavi za srednjo Italijo, tudi na videmsko pokrajino. S tem zakonom bi namreč bilo omogočeno industrijcem, ki bi zgradili nove objekte na tem področju, da deset let ne plačajo državi nobenih davkov. Seveda bi tak zakon, ki bi se raztegnil tudi na Nadiško dolino, ljudstvo pozdravilo, vendar kje se bodo našli industrijci, ki bi vložili svoj denar v gradnjo podjetij v teh krajih, če že sečaj zaradi manjših produkcijskih stroškov bežijo od tod. Da bi se jih pritegnilo, je Driussi izjavil, da se bo skušalo v parlamentu izglasovati tudi ukrep, po katerem naj bi se prosta cona, ki je sedaj v veljavi v goriški pokrajini (katere mandat poteče konec leta in še ni gotovo, če bo v veljavi tudi prihodnje leto) raztegnila na občine, ki spadajo v čedadsko okrožje in seveda s tem tuci na vse zgoraj omenjene občine. S prosto cono so v Gorici sicer zgradili manjša podjetja za izdelavo slaščic in likerjev in se je omogočilo tudi povečanje prevozniških podjetij, toda v glavnem je prosta cona služila interesom trgovskih grosistov in lastnikov večjih podjetij. Tudi goriško prebivalstvo upa, da bo novi zakon, ki bi ga morali sprejeti v kratkem v parlamentu, omogočil večjo korist širšim masam in ne samo maloštevilnim izkoriščevalcem. Samo v tem primeru bi bila raztegnitev omenjenega zakona na čedadsko okrožje koristna in uspešna.

Na sestanku so župani štirih nadiških občin razpravljali s poslancem tudi o nekaterih lastnih upravnih začevah, predvsem pa o javnih delih v svojih občinah. Tako so nakazali potrebo po telefonski povezavi med Lombajem in občinskim središčem v Grmeku, nato so omenili potrebo državnega prispevka za šolo v Srednjem, predlagali so tudi asfaltiranje ceste od Skrutovega do Hlodiča in Zamirja; znano je namreč, da so doslej asfaltirali cesto od Čedača do Skrutovega, toda za gospodarske potrebe bi bilo potrebno asfaltirati cesto tudi v omenjene kraje.

VOLILNO ZBOROVANJE LISTE NAPREDNIH SLOVENCEV V ŠTANDREŽU

MADŽARSKO LJUDSTVO SI JE HOTELO IZBRATI SVOJO POT V SOCIALIZEM

Tov. Miro Kosmina iz Trsta je govoril o madžarskem vprašanju, tov. Viljem Nanut pa o lokalnih zadevah

V petek zvečer je bil v Štandrežu dobro obiskan volilni sestanek, na katerem je imel tov. Miro Kosmina iz Trsta važen politični govor, v katerem je podrobneje prikazal razvoj dogodkov na Madžarskem, ki so danes predmet velike diskusije med našim ljudstvom.

Tov. Kosmina je dejal, da so vse politične stranke izkoristile sedanje dogodke na Madžarskem za politične argumente v sedanji volilni borbi. V izkoriščanju tega argumenta so se znašli na isti liniji fašisti in SDZ-jevci.

Madžarska je leta 1945 izkoreninila kapitalistični sistem. Ustvarjena je bila podlaga za nadaljnji razvoj socialističnih sil. Na zalost pa politika na Madžarskem ni šla po socialistični poti. Stalinska in birokratska klika, ki sta zapustili načela oktobrske revolucije, sta se izneverili zahtevam ljudstva ter dosegli to, da je industrijsko razvita država pričela propadati. Madžarsko ljudstvo se je uprlo proti temu sistemu in birokraciji, ne pa proti socializmu Stalinisti bi morali pravočasno odstopiti, pa bi bile prepečene nepotrebne zrtve.

Tisti, ki so vladali, so vladali osamljeni in so pritiskali na delovno ljudstvo Madžarske. Zato je bilo logično, da se je uprla tudi vojska, ki je bila izraz ljudskih teženj.

Obsodil je prvo intervencijo sovjetskih čet, drugo pa je prikazal za skrajni izhod, da se reši socialistična osnova, ki so jo pričeli ogrožati intervencionisti.

Sledil je govor tov. Nanuta Viljema, ki je prikazal razmere v mestni občini. Trideset let so se morali Štandresci boriti, da so prišli do svojega vodovoda, ki bi ga že zdavnaj imeli, če bi imeli svojo občinsko upravo, ki je nasilno prenehala v prvih letih fašizma. Pokazal je pravilnost povezave s KPI in PSI za pokrajinske volitve, ker nam ta povezava jamči, da bomo imeli svojega izvoljenega predstavnika.

Na koncu je prikazal za krivično postavitev obeh volišč v begunskem naselju, čeprav je večina volivcev v Štandrežu. Pozval je lastnike avtomobilov, naj bi za volitve priskočili na pomoč, da se odpeljejo na volišče tudi starejši in bolni ljudje, ki bi sicer svoje dolžnost ne opravili.

Volilno zborovanje senatorja KPI Pesentija

V petek zvečer je bilo v dvorani Zlati pajek zborovanje, na katerem je govoril senator KPI Pesenti, ki je bil finančni minister in je leta 1947 podpisal prvi trgovinski sporazum z Jugoslavijo.

Poudaril je, naj se prosta cona demokratizira in naj se njena proizvodnja preusmeri na predelovanje surovin iz Jugoslavije, kot na primer les, živo srebro in drugo, ne pa da se proizvajajo slaščice in likerji. To gospodarsko sodelovanje omogoča prav decentralizacija gospodarskega javnega življenja v Jugoslaviji, ki bo omogočilo neposredne stike s predstavniki onkraj meje.

Poudaril je potrebo po miru in sožitju, ker je podlaga za reševanje vseh vprašanj ir za razvoj našega področja.

Zaključil je s tem, da je postavil govorniku KD Andreottiju, ki bo v bližnji prihodnosti govoril v Gorici, naj izreče svoje mnenje o zakonskem osnutku, ki ga je predložila KPI o prosti coni. Pove naj, ali se strinja s predlogom, naj vodi delovanje proste cone iz 18 predstavnikov raznih kategorij in organizacij sestavljen upravni odbor, ki bo jamčil, da bo prosta cona služila prebivalstvu, ne pa posameznim špekulantom in trgovcem.

V soboto 8. in v nedeljo 9. decembra gostuje v Gorici

SLOVENSKI OKTET

IZID VOLITEV V SOLVAY

CGIL zopet prva

Izidi volitev v novo notranjo komisijo v SOLVAY so pokazali, da delavci zaupajo Delavski zbornici, ki je imela do sedaj največji delež v sindikalni borbi v tovarni in dosegla vrsto uspehov. CGIL je prejela med delavci 303 glasove, to je 64,6 odst., CISL 71, UIL 91. Med uradniki pa je CGIL prejela 11 glasov, CISL 63. Letošnjih volitev v podjetju se ni udeležila CISNAIL, ki je imela lansko leto 31 glasov.

Po tem volilnem rezultatu ima CGIL v notranji komisiji 4 sedeže, CISL 2 in UIL enega.

Obisk jugosl. predstavnikov pri goriški INAM

Sporazum, ki so ga zavodi za socialno zavarovanje podpisali spomladi v Trstu se uspešno izvaja

V petek popoldne in v soboto sta se v Gorici mudila pomočnik direktorja Zveznega zavoda za socialno zavarovanje FLRJ Todor Vujošević in svetnik zavoda dr. Sveta Popović, ki sta obiskala direktorja goriške podružnice INAM, s katerim sta se razgovarjala o delovanju aranžmaja (sporazuma), ki je bil podpisan med Zavodom za socialno zavarovanje FLRJ in italijanskimi socialnimi ustanovami 27. marca t. l. v Trstu. Do omenjenega sporazuma je prišlo v zvezi z izpolnitvijo členov 54, 55 in 56 videmskega sporazuma; predstavniki obeh držav so se dogovorili, da bodo socialni zavodi obeh držav skrbeli za socialno zavarovanje uradnikov in delavcev ter njihovih družinskih članov, ki prebivajo v enem ali drugem področju vnesenim v videmski sporazum in ki so uslužbeni ali delajo na drugem področju, kjer so tudi socialno zavarovani.

Tov. Vujošević je pred svojo vrnitvijo izjavil, da se omenjeni sporazum na goriškem obmejnem področju zelo uspešno izvaja

Naš volilni urad

Od 19. novembra pa vse do volitev dne 16. decembra deluje v Gorici, Ul. Ascoli 1-., volilni urač za «Listo naprednih Slovencev» in za liste «Občinske enotnosti». Urad bo odprt vsak dan od 8. do 19. ure. V njem bodo naši volivci prejeli vsa potrebna pojasnila.

DEŽURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Urbani-Albanese Ul. Rossini 1, tel. 24-43.

KINO

CORSO. 14.00: «Labod», G. Kelly, L. Jourdan, v cinemascopu in tehnikolorju.

VERDI. 15.00: «Brez prestanka Rock and Roll».

VITTORIA. 14.30: «Madmoiselle Pigalle», B. Bardot, v cinemascopu.

CENTRALE. 15.00: «Košuta», G. Peck, J. Wyman, v tehnikolorju.

MODERNO. 14.00: «Dvoboj v džungli», J. Crain, v tehnikolorju.

OLIMPIJSKI DNEVNIK

10. dan: trije svetovni rekordi v lahki atletiki in plavanju

Maratonec Mihalič priboril Jugoslaviji prvo kolajno (srebrno) - Italijani nadmočni v mečevanju - Amerikanci prvaki v košarki - Vaterpolo: Jugoslavija-ZDA 5:1

MELBOURNE, 1. — Že se je zdelo, da bo na letošnji olimpiadi ostalo samo pri enem svetovnem rekordu v lahki atletiki (kopje), ko so atleti danes kar trikrat poskrbeli za prijetno iznenadenje: najprej Američani z novim svetovnim rekordom v štafeti 4x100 m, nato Avstralke v štafeti 4x100 m in končno še Američanka Mc Daniel z izenačenjem svetovnega rekorda v skoku v višino. Če k temu dodamo še izboljšanje olimpijskega rekorda v teku na 1500 m potem smemo reči, da je bila žetev rekordov na zadnji dan lahkoatletskega programa res obilna.

Današnji dan je tudi razveseljiv za Jugoslovane, saj jim je prinesel prvo kolajno. Dosegel jo je Mihalič v maratonskem teku. Po tem njegovem izrednem uspehu in po uspehih ostalih jugoslovanskih lahkoatletov smemo reči, da je bila letosnja olimpiada za jugoslovanske športnike doslej morda najugodnejša.

Izredno bogat dan so danes imeli tudi italijanski atleti z osvojitvijo kar dveh zlatih, dveh srebrnih in 1 bronaste kolajne.

V plavanju so, kot je bilo pričakovati med ženskami dominirale Avstralke, ki so kar dvakrat presegle svetovni rekord na 100 m prosto, med moškimi pa so bili danes boljši Amerikanci.

Do kraja so prišli tudi boksarji, rokoborci pa bodo končali jutri.

V nogometu smo prišli do polfinalov. Jugoslovanom je bil žreb izredno naklonjen, saj jim je za nasprotnika dodelil Indijo, tako da jim slej ko prej vsaj srebrna kolajna ne more uiti. Vaterpolisti pa so trenutno v vodstvu finalne skupine z lepo zmago nad Amerikanci 5:1.

Mimoun in Mihalič: odlična atleta in dobra prijatelja

Nogomet

Četrtfinale

Sovjetska zveza - Indonezija 4:0, Indija - Avstralija 4:2.

Za polfinale so bili izžrebani naslednji pari: SZ - Bolgarija (4. dec.), Jugoslavija - Indija (5. decembra). Finale za 3. in 4. mesto bo 7. decembra, finale za 1. in 2. mesto pa bo 8. dec. pred zaključno slovesnostjo letošnje olimpiade.

Sabljanje

MEČ — POSAMEZNO

Finale

1. Pavesi (Italija) 5 zmag, 2. Delfino (It.) 5 zmag, 3. Mangiarotti (It.) 5 zmag, 3. Pew (ZDA) 4 zmage, 3 porazi, 5. Balthazar (Madž.) 4 zmage, 3 porazi, 6. Queyrouk (Fr.) 3 zmage, 4 porazi, 7. Carleson (Sved.) 2 zmagi, 5 porazov, 8. Wilk (Fin.) 0 zmag, 7 porazov.

Boks

Finale

Mušja kategorija: Spinks (V.B.) t. Dobrescuja (Rom.) po točkah.

Petelinja kategorija: Behrendt (Nem.) t. Chung Songa (Kor.) po točkah.

Peresna kategorija: Safronov (SZ) t. Nichollsa (V.B.) po točkah.

Lahka kategorija: Mc Taggart (V.B.) t. Kurschata (Nem.) po točkah.

Lahki welter: Enguibarian (SZ) t. Nencija (It.) po točkah.

Welter kategorija: Linca (Rom.) t. Tiedta (Irs.) po toč.

Težki welter: Papp (Madž.) t. Torresa (ZDA) po točkah.

Srednja kategorija: Chatkov (SZ) t. Tapio (Čile) po točkah.

Srednjetežka kat.: Boyd (ZDA) t. Negrea (Rom.) po toč.

Težka kat.: Rademacher (ZDA) t. Moukhina (SZ)

MARATONSKI TEK

Mimoun (Fr.) zmagovalec v maratonu Jugoslovan Mihalič častni drugi

Od 46 atletov na startu, jih je prišlo na cilj le 33

MARATON

Finale

1. Mimoun (Fr.) 2.25.0
2. Mihalič (Jug.) 2.26.32
3. Karvonen (Fin.) 2.27.47

4. Hoon Lee (Kor.) 2.28.45; 5. Kawashima (Jap.) 2.29.19; 6. Zatopek (ČSR) 2.29.34; 7. Filine (SZ) 2.30.37; 8. Nyberg (Sved.) 2.31.12; 9. Nilsson (Sved.) 2.33.33; 10. Oksanen (Fin.) 2.36.10.

Ob 6.15 po našem času se je v krasnem pomladnem sončnem dnevu odpravilo na več kot 42.000 m dolgo maratonsko progo 46 atletov. Na glavnem olimpijskem stadionu, in vzdolž vse proge se je zbralo okrog četrt milijona gledalcev, ki so z zanimanjem in navdušenjem spremljali potek te najtežavnejše lahkoatletske discipline.

Tekači so najprej pretekli dva kroga na stadionu nato pa se usmerili skozi mesto, ki jih je navdušeno pozdravljalo. Do prve selekcije je prišlo le počasi. Po 10 km je bila v vodstvu skupina katero je vodil Rus Ivanov in ki je obsegala naslednje atlete: Filin, Mimoun, Kotila, Norris, Karvonen, Oksanen in Kelly. Z nekaj m zaostanka je sledila skupina z Zatopkom, Mihaličem, Nybergom, Leeom in Limom, 1 in pol minute nato pa še ostali v raztegnjeni vrsti. Med njimi je bil tudi Italijan Lavelli.

Pri 15. km je vodilno skupino dosegla Zatopkova skupina in na čelo se je preril Kelly za njim pa sta bila oba Rusa, Mimoun, Mihalič, Norris, Nyberg, Kotila, Karvonen, Oksanen in Rantorek, med zaostalimi pa Lavelli.

3 km kasneje je bilo v vodstvu 9 atletov: Amerikanec Kelly, Rusa Ivanov in Filine, Mimoun, Mihalič, Karvonen, Nyberg, Kotila in Perry, ki je medtem dosegel vodeče. 30 m za njimi sta bila Zatopek in Norris.

Kmalu po 21. km je Mimoun potegnil in si pridobil toliko naskoka, da ga poslej nihče več ni mogel dohiteti. To je bil odločilni dogodek vsega teka. Na povratku proti Melbournu je Mimoun svojo prednost stalno večal. 20 m za njim je bil Karvonen, takoj nato pa Mihalič, Kelly, Nyberg, Filine. Zatopek je imel že 40" zaostanka. Prav med zadnjimi je bil Lavelli. Karvonen in Mihalič sta se nato odtrgala od ostalih in sama složno sledila Mimounu.

5 km pred ciljem je bil položaj nespremenjen. Mimoun je svež nadaljeval svoj zmagoslavni tek, Karvonen in Mihalič pa sta mu sledila z 1'02" zaostanka. V predmestjih Melbourna se je Mihalič končno otresel svojega spremljevalca in povečal prednost pred njim. Mimoun je medtem ze pritekel sam na stadion, kjer ga je množica sprejela s triumfalnim navdušenjem. Mimoun je pretekel nato še častni krog ko je prav tako navdušeno pozdravljen pritekel na stadion Jugoslovan Mihalič. Tretji je pritekel Karvonen, ki se je na cilju od naporov onesvetil. Od 46 atletov jih je prišlo na cilj 33.

Mihalič je s svojim sijajnim tekom priboril danes prvo kolajno za Jugoslavijo na letošnji olimpiadi.

Lahka atletika

TEK NA 1500 M

Finale

1. Delaney (Irska) 3'41"2 (nov olimpijski rekord), 2. Richtzenheim (Nem.) 3'42"0, 3. Landy (Avstral.) 3'42"0, 4. Tabori (Madž.) 3'42"4, 5. Hewson (V.B.) 3'42"6, 6. Jungwirth (ČSR) 3'42"6.

STAFETA 4x100 M — MOŠKI

Finale

1. ZDA 39"5 (Murchinson, King, Baker, Morrow) (nov svetovni in nov olimpijski rekord; prejšnji je pripadal ameriški četvorici Owens-Metcalfe-Draper-Wykoff s časom 30"8 iz l. 1936), 2. SZ 39"8 (nov evropski rekord), 3. Nemčija 40"3, 4. Italija 40"4, 5. Poljska 40"6, 6. V. Britanija 40"6.

STAFETA 4x400 M

Finale

1. ZDA 3'04"8, 2. Avstralija 3'06"2, 3. V. Britanija 3'07"2, 4. Nemčija 3'08"2, 5. Kanada 3'10"2, 6. Nemčija diskvalificirana.

STAFETA 4x100 M - ŽENSKE

1. Avstralija 44"5 (nov svetovni in olimpijski rekord; prejšnji je pridadal nemški štafeti s časom 45"9 iz l. 1956), 2. V. Britanija 44"7 (nov evropski rekord), 3. ZDA 44"9, 4. SZ 45"6, 5. Italija 45"7, 6. Nemčija 47"2.

SKOK V VISINO — ŽENSKE

Finale

1. Mac Daniel (ZDA) 1.76 (nov olimpijski rekord), 2. Pissareva (SZ) in Hopkins (V.B.) 1.67, 4. Larking (Sved.) 1.67, 5. Balasz (Rom.) 1.67, 6. Mason (Avstral.) 1.67.

VATERPOLO

PO ZMAGI NAD ZDA 5:1 Jugoslavija vodi v fin. skupini

Finalna skupina

Sovjetska zveza - Italija 3:2, Jugoslavija ZDA 5:1.

Po prvem dnevu je lestvica finalne skupine naslednja:

1. Jugoslavija	2	8	3	4
2. Madžarska	1	6	2	2
3. Italija	2	6	5	2
4. SZ	2	5	5	2
5. Nemčija	1	2	4	0
6. ZDA	2	3	11	0

Današnja zmaga Jugoslavije nad ZDA je bila neoporečna. Jugoslovani so bili v vseh ozirih boljši. Tudi danes so potrdili, da so najresnejši pretendenti na zlato kolajno. Mnogo težje delo pa je imela Sovjetska zveza z Italijo. Italija, ki je nastopila s svojim najboljšim moštvom, je prišla v vodstvo, toda Rusi so izenačili. Prvi polčas se je končal 1:1. V drugem polčasu so najprej prešli v vodstvo Rusi, ki so se znatno popravili v streljanju in točnosti. Dennerlein je sicer kmalu izenačil, toda malo pred koncem so Rusi z Brehousom prešli ponovno v vodstvo, ki jim je dalo tudi zasluženo zmago. Igra je bila ostra toda brez velikih faulov.

Streljanje

Streljanje v kroznik

Finale

1. Rossini (It.) 195 zadetkov od 200 strelov, 2. Smelczynski (Polj.) 190, 3. Ciceri (It.) 188, 4. Mogulievski (SZ) 188, 5. Mokandrov (SZ) 188, 6. Capek (ČSR) 187.

Ciceri in oba Rusa so po zadnjem strelu imeli enako število zadetkov. V baražu je Italijan osvojil bronasto kolajno.

Streljanje v tarčo

Finale

1. Borisov (SZ) stoje 395, kleče 383, leže 396, skupno 1138; 2. Erdman (SZ) 1137, 3. Vlonen (Fin.) 1120, 4. Taitio (Fin.) 1128, 5. Antonescu (Rom.) 1101, 6. Sundeberg (Sved.) 1094.

PLAVANJE

STAFETA 4x200 M — MOŠKI

Kvalifikacije za finale

1. Japonska 8'37"9, 2. ZDA 8'38"3, 3. V. Britanija 8'39"5, 4. SZ 8'39"5, 5. Avstralija 8'40"2, 6. Nemčija 8'42"5, 7. J. Afrika 8'43", 8. Italija (Dannerlein, Galetti, Elmi, Romani) 8'43"1.

100 M PROSTO — ŽENSKE

Finale

1. Fraser (Avstral.) 62" (nov svetovni in olimpijski rekord), 2. Crapp (Avstral.) 62"3 (boljši od prejšnjega rekorda), 3. Leech (Avstral.) 63"2, 4. Rosazzo (ZDA) 65"2, 5. Grant (Kan.) 65"4.

200 M METULJČEK - MOŠKI

Finale

1. Yorzyk (ZDA) 2'19"3, 2. Ishimoto (Jap.) 2'23"8, 3. Tumpek (Madž.) 2'23"9, 4. Nelson (ZDA) 2'26"6, 5. Marshall (Avstral.) 2'27", 6. Rios (Meh.) 2'27", 7. Wilkinson (Avstral.) 2'29"7, 8. Popescu (Rom.) 2'31".

400 M PROSTO — MOŠKI

Kvalifikacije za finale

V finale se je kvalificiralo 8 plavalcev iz 5 skupin na osnovi najboljših časov: Rose (Avstral.) 4'31"7, Winram (Avstral.) 4'34", Breen (ZDA) 4' in 35"7, Halloran (Avstral.) 4'36"9, Yamanaka 4'31"8, Nonoshita (Jap.) 4'37"4, Zierold (Nem.) 4'35"7, Romani (It.) 4'37"6.

SKOKI V VODO

3-metrska deska

Finale

1. Clotworthy (ZDA) 159.56 točk, 2. Haper (ZDA) 156,23, 3. Capilla (Meh.) 150,69, 4. Whitten (ZDA) 148,55, 5. Oudalov (SZ) 146.46, 6. Brenner (SZ) 139,14.

Košarka

Finale

Za 1. mesto: ZDA - SZ 89:55; za 3. mesto: Urugvaj - Francija 71:62; za 5. mesto: Bolgarija - Brazilija 64:52; za 7. mesto: Filipini - Čile 75:68; za 9. mesto: Kanada - Japonska 75:60; za 11. mesto: Avstralija - Formoza 87:70; za 13. mesto: Singapur - Koreja 92:79.

Končni vrstni red: 1. ZDA, 2. SZ, 3. Urugvaj, 4. Francija, 5. Bolgarija, 6. Brazilija, 7. Filipini, 8. Cile, 9. Kanada, 10. Japonska, 11. Formoza, 12. Avstralija, 13. Singapur, 14. Koreja, 15. Tajlandija.

BOKS

Petterson premagal Moora

CHICAGO, 1. — 21-letni ameriški boksar težke kategorije Floyd Petterson je osvojil naslov svetovnega prvaka težke kategorije z zmago nad Archijem Moorom s knockoutom v 5. rundi. Naslov svetovnega prvaka težke kategorije je bil prost po odstopu Rockyja Marciana.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes 2. t. m. ob 16. uri film:

«TRIJE AMERIČANI V PARIZU»

Muzikalni film v barvah

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 2. t. m. ob 16. uri METRO barvni film:

«Dolina kraljev»

Igrajo: Robert Taylor, Eleanor Parker

Kino na Opčinah

predvaja danes 2. t. m. z začetkom ob 15. uri film: Cinemascope Warnercolor

„TUJKA"

Nastopata GREER GARSON in DANA ANDREWS

V ponedeljek ob 18. uri «TOLPA S TEMZE»

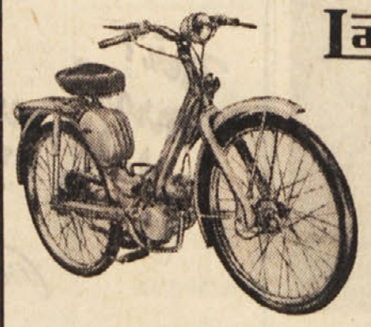

Lambretta 48 cc.

Ciclomotor - pogon z verigo

Cena 76.000 lir

Zastopnik za Gorico in pokrajino

A. MEROLLI

GORICA - Ul. Garibaldi 5 - Telefon 2723